

СПОРТ

Бераш лорадара денна хетаяь, волейболах яхь д'айихьар вай мехка

16

КХЕРАМЗЛЕ

«Къилбаседа Кавказа россеташа» «сага в'алла зе даргдоаца» г'улакх юк'ьедоаккхаш латт

15

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ПАЛГ'АЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№20 (12647)
Аьтинга бутт,
6 ди, 2024 шу

Газет арадувл 1923-ча шера майтсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера «Сердало» газета «Сийлен хьарак» яха орден енна

ГО-НОВКЪОСТАЛ

Совг'атий 40 тускар д'адахьийтар

5

ДЕКХАР

Маг'албика кхале дийцар, эскаре амал де б'лаьсти кагирхой т'лахьехарах

6

БЕРИЙ ДУНЕ

Илдарха-Г'алий т'ла берий Денна хетаяь кхетаче д'айихьар

7

НОАХАЛИЙ БУВЗАМ

Берашта лаьрх'ла кхетаче д'айихьар къонача гвардейцаша

8

АРХИВИЙ БОЛХ

Палг'айчен викалаша дакъа лаьцар; СКФО, ЮФО архивашта хетаяьча кхетаче

10

www.serdalo.ru | vk.com/gserdalo | @gserdalo | Дзен сердало

Республика кхелла ди

Мехкада: «Вай дерригаш - боккха цхьа дезал»

2

Бокъонаш лораяр

2030-ча шерга кхачалехь, 31 эзар сага бу болх лаьдало къоабалбаь хургба

2

2030-ча шерга кхачалехь, 31 эзар сага бу болх Іаьдало къоабалбаь хургба

Султиганакъан Йоакъап

АргІанара болх дІахьош, 2030 шерга кхачалехь 31 эзар сага къахьегам Іаьдало бокъо енна хургба. ХьатІадоагІача кхаь шера, Іаьдала бокъонах болх беш воаца 19 эзар саг белггала вовзаш хургва, яхаш, дийцар «Сердало» газетага мехка Кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

«КъайлагІа лелабеча балхацара къовсам дІабахьа беа. Нахага хоам дІакхачийта беа, нагахьа санна болх Іаьдало бокъо енна беш беце, из пенси хьаэаца хана Іаткъаш хургдолга», - аьлар Келаматанакъан Махьмуд-Іаьлас, ше цу декхарех дувцаш.

Республикан къахьегам министр МутаІаланакъан Хьажбикара ГІалГІайчен Кулгалхочунга дийцар, шоаш цу давкъ тІа беча балхах лаьца.

Мехка боахамашта юкьерча комиссе, балха тоабо тІахьожам беш лоаттаду, моттигашка къайлагІа лелабу болх гучабакхар.

Цъайолча хана, наха болх луш бола кулгалхой тешаме цахилар бахъан долаш, вахара хьалех а боал уж нах, хІаьта бюджете хьачудоагІа аха а эшаденна хул. Эггара чоалханегІа латт из хаттар гІишлон, мах бара, транспорта давкъ тІа.

Балхаш Іаьдала бокъон тІа дахаро таро хулийтаргья вахара Іалашо е, наьха бокъонаш лорае.

Мехкада: «Вай дерригаш - боккха цхьа дезал»

Султиганакъан Йоакъап

Истореча дувзаденача доккхача денца давкъалабийцар Мехкадас республикан бахархой. 1992-ча шера ахкан хьалхарча бетта 4-ча дийнахьа, РФ чуйоагІаш, ГІалГІай Республика хьакхоллар чоагІдир. Из хоам «Сердалога» бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«ГІалГІай къаман вахаре, кердача накъа ниІ хьайийллар цу дено. Республика хьаотташ лаьтта хьалхара шераш аттачарех дацар. Экономикан гІулакх геттара халача хьале хиннадале а, боха ца бохаш, барт хилар, денал хилар дІахьокхаш, чакхбаьлар вай къаман нах», - белгалдир ший къамалма яукье вай мехкадас Келаматанакъан Махьмуд-Іаьлас. Цу юкъя къахьегаш республикера вахара хьал, экономикан гІулакх тоадаьд дикка, массайолча оагІорахьа, хам бе безаш, дика хувцамаш хиннад.

Республикан кулгалхочо хьоахадир; вай къаман нах Давхе езаш, цун хьал тоадара тІехьа къахьегаш, лакха начІал долаш ба, аьнна. Республика дІайовзийташ, цун сий хьалдоаккхаш хьабоагІарашта доккха баркал кхайкадир цо. ТІатехар,

дІахойодача хана иштта хьинаре къахьегаш, мехка сий лорадеш, цун цїи еза лелаш дІадаха деза вай, аьнна.

«Вай дерригаш - цхьа дезал! Ираде, маьрша, аьттув болаш бахалба вай мехкахой, къаман гІулакх хІара денна тоадеш, дІабаха низ хилба», - белгалдир Мехкадас; къаман юкье хила безача баргах, бувзамах дувцаш.

Республикерча ишколай хьал тоадеш латт

Султиганакъан Йоакъап

Ишколашка хьал тоадара тІехьа дІахьош, боккха болх ба вай мехка, 2022-ча шера денз. Из хоам «Сердалога» бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«Тишъенна ишколаш тоаеш латт, дукха рузкъа датІадохийташ. Укх тІехьарча шерашка 29 ишкол тоаеш боккха болх дІабихьаб вай, укх шера тоае езарех кхы а ялх ишкол я», - белгалдир вай Мехкадас Келаматанакъан Махьмуд-Іаьлас.

ЛаьрххІа оттаяьча комиссе тохам бу, малагІа боараме дІабихьаб из болх. Церцара хагар, иштта кхьдола дагадоаца хатараш хилча, царна духьалара кийчо мишта яьй хьож комисси.

Вай Мехкадас белгалдир, кхерамзлен хьал боагІаца боараме дола, хоза тоаяь латта цена, паргІата ишколаш - вай кхоане йолга.

СВО веннача бӀухочун таъзет хилар вай мехка

Курсенакъсан ИбрахӀим

ГалгӀайче таъзет хилар, лаьрхӀача операцен бӀухо, тӀема декхар кхоачашдеш ший са дӀаденна, майрал гойташ моастагӀчоа духьальэста Гаппархой Мухьмад дӀаволлаш, яхаш, дийцар «Сердало» газетага мехка Кулгалхочун, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша.

«ГалгӀай Республикан хьалхара вице-премьер Йовлой Мухьмад, иштта мехка Ёадала викалаш хилар Шолжа-Шахьаре хиннача таъзете. Цар кодам бийцар бӀухочун, Йоакъапа Мухьмада гаргарча нахага, дег чура из хала а хеташ», - йоах хоамо.

Гаппархой Мухьмад 51 шу даьнна вар, из хиннав тӀалатача рота мотоцичархой бӀун 82717-ча тӀема даькъа салте. Из вицлургвац цун мехкахошта цӀаккха а.

СВО доакъашхой, цар дезалаш тӀайцар ГалгӀайчен прокурора хьалхарча заместителя

Султиганакъсан Йоакъап

ГалгӀай республикан прокурора хьалхарча заместителя Воробьев Темура, дукханах тӀаэцара чудоагӀаш, СВО доакъашхой, цар дезалаш тӀайцар ГалгӀайчен «Даьхен Лорбой» ганза филиале, яхаш,

дийцар «Сердало» газетага мехка тӀахьожамхоша.

«Цу лоархӀамеча кхетачене дакъа лоацаш бар филиала кулгалхо Оздой Муслим, ГалгӀай Республикан прокурора нах тӀаэцарах, цар хаттараш тахкарах воккхагӀа вола гӀонча Гаьге-

накъсан Хьусен. Цар тӀайцар ворхӀ саг», - йоах хоамо.

Бахархой бокъонаш меттаоттаеш новкъостал дир, дукхагӀча даькъе дийцараш лаьтта хьадарца дувзадена дешаш дар, иштта вахаре эша новкъостал а чудоагӀаш.

Цига белгалдаь хинна хатта-

раш тахкара болх тӀабиллар цу гӀулакха тӀахьожам лоаттабеча Ёадала болхлошта.

Республикан прокуратуре белгалдир, цу тайпара СВО доакъашхой, цар дезалаш тӀаэцара, цар хаттараш тахкара болх дӀахо дӀахьоргба, аьнна.

ГалгӀай бӀухочунна «Деналах» яха майдилг елар

Гаьгенакъсан Марина

ГалгӀай мехка дукхача шерашка къахьегаш волча бӀухочунна Овшанакъсан Руслана «Деналах» яха майдилг елар, яхаш, дийцар «Даьхен Лорбой» цӀи йолча фонда моттигерча филиала зарбан болх лелабераша.

«Руслана тӀема никь дӀаболабелар, дукхагӀчар санна мугӀарерча салтечунгара, дукха хилар из радиотелефониста болх беш.

ЙоагӀаш йола цӀи ялара дош 64 шу даьннача цо дийцар «Даьхен Лорбой» ганза моттигерча филиала болх лелабечунга гӀолла. Эггара хьалха из майдилг лелаяра йола бокъонаш хьай хилар дӀагойта дезаш дар. Сурхо тӀа, Эккажкъонгий-Юрта тӀахьожам лоаттабеш волча Хидиранакъсан Мовсарара эшаш мел дола каьхаташ кийчдир, цул тӀехьагӀа тӀема комиссариате вахар из цунца цьхана. Цу моттиге ховш хилар, Кьурейша Руслана паччахьалкхен совгӀат доагӀаш хилар, цо лаьрхӀа дола декхар кхоачашдеш, майрал гойташ, лоархӀаме гӀишло лораярах.

Итт ди гаргга йолча хана, Даьхе лораш къахьийгача бӀухочун гӀулакх бакьдеш дола жоп дера, моттигерча тӀема комиссариатера», - йоах хоамо.

Магасе СВО бӀухочунна новкъостал дергда, автопарка дош кхоачашде

Султиганакъсан Йоакъап

Магаса администраце болхлой, «Даьхен лорбой» ганзаца, баха хилар СВО бӀухо Хазанакъсан Адам волча, яхаш, дувц «Сердало» газетага къа-

ман столице.

«Республикан Кулгалхочо, ший къаьстгача теркама юкьэцаш да СВО бӀухой терко яра дола дешаш. Ахьмада Адам

2-ча группан заӀапхо ва. Комисси хьежар цун вахара хьалашка. Кхетаче йолаш, Адама дехар дир Ёадала викалашка, заӀапхошта лаьрхӀа йола моттиг хилар белгал а деш, автопарк яр.

Из дош, теркал ца деш, ду-

таргдац укх гаргарча хана кхоачаш а дергда», - аьлар хоамо.

Белгалдаккха дезаш да, тахан ГалгӀай мехка дукха дехараш кхоачашду, СВО бӀухой хьаллоацаш, иштта терко йоацаш битац цар дезал а.

2024 шера
Гай, ДРКБ
инфекционни
отделени
хъаелла лерхI

Султигананькъан Йоакъап

«Унахцено» яха къаман проект кхоачашеш, берий республикански клинически дарбанчен дакъ тIа, хъальеш латт инфекционни отделени. Из хъаелла лерхI 2024 шера оагIой бетта, аьлар ГалгIай Республикан Кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

«Цу гишлон мах ба 474,89 миллион сом, тахан из хъальеш яьннай 63%, болх тIае тIа дахо дIахьош а ба.

Республикан берий дика таронаш хургъа, эшаш дола лорий дарба шоай ханнахъа де.

Керттера терко тIаахийта еза, бераш къаьстта лазар лацара тIера хилара, хIана аьлча, шоаш зIамига хиларга хъежжа, цамогаш а сиха хул уж», – аьлар Келаматананькъан Махьмуд-Иаьлас, моттигерча унахцено дакъ тIарча балхах ше дувцаш. Цо иштта белгалдир, эшаш болча гIирсаца, лорашца Iалашо цига яь хилар, зIамигача берий лазарашта дарба дара, уж шоай ханнахъа гучадахара эшаш мел дар Iалашдаьд.

Вайцига маьлха
электростанци
ергъя

Курскенаанькъан ИбрахIим

ГалгIай мехка маьлхаца лелаю электростанци хъальергъя, цо таро лургъя вай республика экологически дегIайоалаяра, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГалгIай Паччахьалкхен, Кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

«2023 шера нормативно-бокьоний дакъ тIара хъал юхасоцадаь хиларах, 375 млн сома мах бола проект дIайолаяяле а, тIехьайоаккх 2025 шерага кхаччалца. Оаха инвесторашца дика къахьег, хIанзе а кийчон балхаш дIадоладаьд, цу юкье да лавтташ мукьадахар, инвестицей проектш харжара эша хъал чIоагIдар», – аьлар хоамо.

Иштта белгалдир, цу проекто Iалама хъал тоадарал совгIа, экономика дакъ тIа лоархIае пайда а бергба: хъежаш ба тIехьара тIа пхийтта шера доагIа йоалан ахча 68,7 млн сом хъакхачарга, 20 балха моттиг хъакхолларгъя гишлон болх дIахьоча юкья. Из гишло хъальеш яьнначул тIехьагIа, 13 сага массазара болх хургба.

Квартираш йола ценош, тешам болча фирмашка мара тоадайтаргдац

Султигананькъан Йоакъап

Республикера квартираш йола ценош лакха тешам болаш, боагIаца боараме шоай болх дIакхяхьарца белгалъяьннача фирман болхлошка мара тоадайтаргдац. Из хоам «Сердалога» бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«Энергетикахи ЖКХ оагIонахи йолча министерствос лакха тIахьожам беш дIахьу из болх. Гишлошъяра балхаш дIакхухъаш йолча моттигашта юкье яхъаш увтаеш, дIабахъа лерхI из болх.

Ценош тоадара болх лакхача боараме хила безаш ба! Тха проекташка дакъа лаца йиш йолаш хургба шоай болх эггара дикагIа чакхбо-

аккхаш бараш, гишлой балхаш лерттIа дIакхухъараш», – белгалдир вай Мехкадас Келаматананькъан Махьмуд-Иаьлас, цу лоархIамеча гIулакхах дувцаш.

Яхъаш дIакхяхьаро шоай болх боагIаца боараме, бектокхаме чакхбаккхара тIаозаргба гишлош тоаеш лелараш, хIаьта наха баха лерттIа ценош кхоачаргда.

Иштта Мехкадас теркалдир, 2043-ча шера кхаччалца дIахьош болча квартирех латта ценош тоадеш болча боккхача балха МагIалбикера, Наьсарера кхо ценош юкьедолхилга. КIалхара лард чIоагIеш, тIера куц тоадеш, иштта кхыдола хувцамаш деш, къахьегаргда цига.

«Балха тIа дикагIбараш» яха проект хъаллаьцар вай мехко

Гьаьгенаанькъан Мартина

Ерригача Росссе дIахьош йола «Балха тIа дикагIбараш» яха проект хъаллаьцар «Хъалхарбарий болам» яхача оагIон доакъашхоша. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигерча болхлоша.

«Республикера тайп-тайпарча моттигашка экскурси йир дешархошта «Хъалхарбарий болам» яхача оагIон кертелаттараша. Иаьлий-Юртарча хIамаш тегача фабрикера дIадоладелар проект йоаржар. Беррига болх мишта дIабода бIаргадайттар дешархошта. Цул тIехьагIа Хъалхарбараш кхачар «Шолже» яхача бIарччача шера хъасасомаш

кхебеча моттиге», – дийцар Мазенаанькъан Апте. ГалгIай паччахьалкхе йолча хилар

тIехьара экскурси.

Вай мохк хъаоттара истори дувцаш, иштта кхыдола цу

мугIарера лоархIамедараш довзийташ, болх дIабихьар къонабарашца.

Наьсарера 9 никъ тоабе лерхI укх шера

Султигананькъан Йоакъап

Ийс никъ тоабеш болх дIабахъа лерхI 2024-ча шера Наьсаре. Из хоам «Сердалога» бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«Наькъий хъал лакхача боараме хилар чIоагIа лоархIае да шахьаре. Шеший аргIагIа эргадоахаш, латт тахан деррига наькъаш. Шаймиева оалача урамера болх йистебала боалаш ба. Могушканаанькъан Д. цIи лелаеча урама куц эргадакхарга бахархой хъежа дукха ха яр, карар-

ча хана балхаш дIадоладаьд цига а.

«1,58 км латта из никъ «Кхераме доаца дика наькъаш» яхача къаман проекта юкьебодаш ба. Керда асфальт Юбилла болабенаб къахьегамхой. ГIашлой наькъаш тоадеш, наькъашкара тишьенна гIармаш хувцаш, керда лампаш йохкаш, къахьеге лерхI цига», – йоахоамо.

Иштта, дукха ца говш, тоаде доладе лерхI Наьсар-Керттера урамаш. ХIара ахкан ди боккхача пайданца дIадахъа лаьрхIа ба болхлой.

Хин хьал тоадеш латт республике

Султиганаькъан Йоакъап

Ахкан ха хьаоттарца, тишьенна хин турбаш хувцаш, хицара хьал тоадеш болх бе безаш хул мехка.

Шолжа-Шахьарерча ШериповГар оалача урам Тара тишьенна турбаш хувцаш баьхкар болхлой укх накъа. Из хоам «Сердалога» бир шахьара администраце.

«Хий цѐна дац; цул совга, лертга хьа а дагац», - ишттача къамаьлаца летькар шахьара даьга Тумаранакъан Асланага бахархой. 180 метр йола керда, дикага лоархаш йола турбаш чухьар цига. Цунца цьхана, хий боаггача боараме хьаухаргдолаш а, терко йир», - йоах хоамо. Белгалде деза, цу тайпара болх мехкарча ерригача юрташка, шахьарашка беш латтилга. Мас-сайолча моттигашкара хин хьал тоаде лерхI ше-ший аргIага.

СовгIатий 40 тускар дIадахьийтар

Султиганаькъан Йоакъап

Автинга бетга бераш лорадара Ди долаш, ПалгIай Республикан кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас Молочанск яхача шахьаре дук-

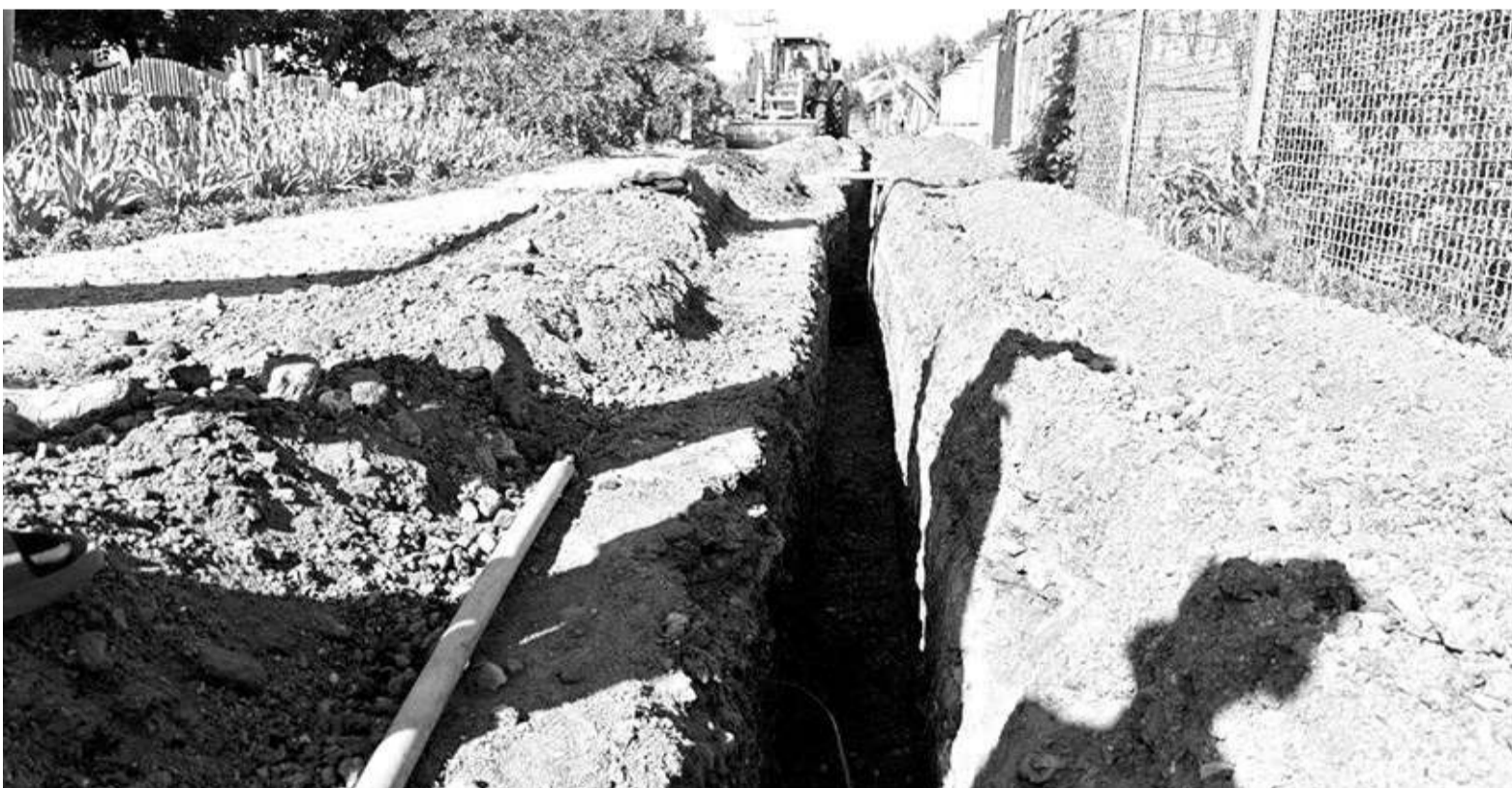
хача дезалий фусамашта лаьрхIа совгIаташ дахьийтар. Из хоам «Сердало» газетага бир мехка министрий кабинето.

«Берий дог гIоздаьккхар цу дийнахьа, дерригаш

совгIатий 40 тускар дахьийтар. Уж дIадекъаш яр шахьара администраци, ПалгIай Республикан гIишлошьяра министра гIончас Захаров Игоря дакъа а лоацаш», - йоах хоамо.

Белгалдаккха дезаш да,

ПалгIайчен юкьара болх лелабераша, Иаьдала болхлоша дика дакъа лоац; дешаца а деча совгIаташца а вай мехка кердача моттигий бахархошта новкъостал деш.

Хиш цѐндеш йола гIишлош хьалъеш латт Шолжа-Шахьаре

Султиганаькъан Йоакъап

24 сахьата 16 эзар куб. метр хий цѐндеш хургйола моттиг хьалъеш боахк Шолжа-Шахьаре. Из хоам «Сердалога» бир мехка кабинто.

«Карарча хана маркхалца де деза балхаш кхоачашдеш боахк цига, иштта Ючуаькхай артезиански гIув», - йоах хоамо.

Белгалде деза, вай мехкарча экологен хьал лорадара тIехьа из болх чIоагIа лоархIаме болга. 20 км йола цѐнде деза хий дIачуухаргдола коллектор латт цига хьаеш.

Республикерча гIишлошьяча балхех йолча Министерство, «УКС РИ» ГУПо го деш, ФБУ тIахьожам беш, «ОЛИМП» яхача ООО оагIоно дIахьош болх ба из. Республикерча хIара моттиге из хилар чIоагIа лоархIаме да тахан, хIана аьлча, бIехденнача хиша лаьттанна, дерригача Талама доккха зе ду.

Молочанске хин гIулакх тоадеш ба вай мехкахой

Султиганаькъан Йоакъап

ПалгIайчен болхлой къахьегаш ба Молочанск яхача шахьаре, Спартаковски урам ТIара хий тоадеш, яхаш, дийцар «Сердало» газетага респу-

бликан гIишлошьяра Министерстве.

«ПалгIайчера хий тоадеш йола тоаба Молочанскерча Спартаковски урам тIа хин турбаш тоаеш я. Цига хIанз йолаш

йола турбаш чIоагIа тиша я. Хий хьа ца доагIаш хилара баханаш, цу турбашца дувзаденна да. Уж тоаяра болх дIахьоргба 446 метр йIаьхача моттиге», - йоах гIишлонхоша хьабайтача хоамо.

Хьалхарча аргIага дIадахьа дезаш да лаьттанцара балхаш. Укхазе, кIаьд ца луш, къахьегаш ба болхлой, ма хулла сихагIа из болх йистебаккха лаьрхIа, бахархошта хий хургдола оагIув теркал а еш.

«Зарница» яха моттигера яхъаш чакхъяьлар

Султиганъкъан Йоакъап

Безам тIабодаш дола моттигера «Зарница» яхача яхъа дакъа дIадихъар, цига дешархоша гойтар тайп-тайпара шоашта карагIдоалаш дар, яхаш, дийцар «Сердало» газетага мехка министрий кабинетте.

«Республикан ерригача кхаленашкарча тоабаша шоашта фу карагIдоал гойтар тIема-патриотически лостамагIа. Цу юкъедагIаш дар низ хилар, чоалханерча хъалашка сакхетам хилар, майрал гойтар, лаьрхIачунга кхоачаш хилар, лорий гIулакх де ховш хилар, тоабанца дакъа лоацаш, де дезачох кхеташ хилар, иштта кхыдола кердадараш довзар», - аьлар тха балха новкъосташа хъабайтача хоамо.

Из болх вIашагIбеллараша баркал аьлар «Юха ца тохалураш ОЗ», «Долакоа07» яхача тоабашта, уж ба ерригроссийски яхье республикан сий даккха дезараш. Царна хъалха я «Зарница 2.0», берригача вай мехкахошта лов, вай тоабан цига боккха аьттув балар.

Боккхача дезала даьна хъа ца луш лоаттадаь берий ахча хъаделар

ГIазданаькъан Ахьмад

Сага бокъонех вола ГIалгIайчен викал юкъевахачул тIехъагIа, Илдарха-ГIалий тIа вахача боккхача дезала даьна доагIаш хинна берий ахча хъаделар. Вахарна лодама ганза соцадаь латташ дар 100 % дала дезаш дола берий ахча, из мехка вахарна таронаш хилара боарамга хъежжа луш да, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГIалгIай Республикан УПЧ хоамий-аналитически даькъ тIа.

«Наджгоанцхой бетта, пачахъалкхен хъалий оагIонга гIолла аз дехар чуденнадар, хIара бетта берашта Iаьдало луш дола ахча хъаэца дагахъа. Цхъа ха яьлча, сона жоп делар, 75% мара из хъожаде йиш яц, аьнна; со цунна раьза хиланзар, цудухъа венав со ГIалгIайчен сага бокъонаш лораю керттара викал волча», - аьлар цо.

Цун лоткъамга ладийгIачул тIехъагIа, яздаь дехар дIадахийтар Соцганзе сага бокъонех волча викала, тIаккха хъал меттагI а даьлар.

Цига гучадаьлар, Соцганзо цунна хъожадаь ахча нийса доацилга. Карарча шера, наджгоанцхой бетта денз маьтсела беттага кхаччалца, хъа ца луш лоаттадаь ахча деррига а хъаделар.

МагIалбика кхале дийцар, эскаре амал де бIаьсти кагирхой тIахъехарах

ГIазданаькъан Ахьмад

ГIалгIайчен МагIалбика кхален администрацей моттигерча тIема комиссариатои цхъана дIахъу, бIаьстанара эскаре кагийнах тIахъехаш йола кампани. АргIанара кхетаче хилар, тIема комиссариата викалаша, СоагIапчарча депутаташа, кхален администраце кулгалхочун гIончас

Мержой ИсмаIала дакъа лоацаш.

«Цу кхетаче гулбеннараша дийцар, карарча хана дIахъош йолча эскаре амал дара кагирхой тIахъехара кампанех лаьца. Цига белгалдир, эскаре амал де уж тIахъехаш дола каьхаташ царга дIадаларца халонаш нийслулга. Гулбеннараша лаьрхIар; кагирхошца, цар

даьшца, этта хъал хъалхадоккхаш, уж дIакхетабеш бола болх дIабахъа. Бахархоша кхетаче деза, Российски эскара мугIарашка амал дара лоархIам боккха хилар, цу тIера бала безам барашта хъалхашка малагIа халонаш нийслургъя», - аьлар «Сердало» газетага МагIалбика кхален администраце зарбан болх лелабераша.

Туханарча дийнахъа денз,

18 - 30 шерга кхаччалца ха яьннарашга, каьхаташ дIалургда эскаре тIахъехаш, кагирхой тIема комиссариате хъабоагIаш хила беза, цига лорашка чакхбловла беза, могош хилар чIоагIдеш.

Цу хана, эскаре тIахъехаша йола кагий нах, мехкара арабовла йиш яц; из бокъо толхъаь моттиг хуле, 30 эзар сомага кхаччалца гIод тохаргда царна Iаьдало.

ГАИ болхлоша шоай декхараш мишта кхоачашду техкар

Султиганъкъан Йоакъап

ГАИ оагIон болхлоша шоашта хъалхашка латта лоархIаме декхараш малагIа боараме кхоачашду техкар республикерча МВД кулгалхоша, юкъарча совето. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«МРЭО баха хилар ухк де-

ношка чухъарча гIулакхех болча оагIон кулгалхочун гIонча, полице полковник вола Маммаев Багомеди, МВД юкъарча совета хъалхалатта Гаданаькъан Мусаи. Болх беш йолча кабинеташка хъожаш, регистрацеца, машинаш учётера Юяхарах долча гIулакхаца бувзабенна болх цар мишта бу

техкар цар. Цул совгIа, цхъаца гIулакхаш чакхдаха цига хъабъакхача нахаца къамаьл дир. МРЭО ГАИ болхлоша дийцар, машин лалла бокъо луш дола каьхат хъаэцара тIехъа шоаш дIакхухъача экзаменах», - йоах хоамо.

Белгалде деза, иштта бола болх мехкарча хIара мотти-

ге беш латтилга. Цу гIулакхо чIоагIбу МВД оагIони бахархоштеи юкъера бувзам.

Экзаменаш эцаш, регистраци еш болча оагIон къахъегамхоша дIахъоча балха раьза хилар Гаданаькъан Муса. Накъашкара бокъонаш лоархIаш хилара тIахъийхар цо машинашца лелараш.

Дешархоша дагалоаттаю кьаман турпалхой цѣраш

Гаьгенаькъан Мартина

ГалгІайчен дешархоша, боча йолаш, дагалоаттаю кьаман турпалхой цѣраш. Укх навкъа «Хьалхарчар Болама» хьинар дараш, юкъара-пайдане болх дІахьош ба, волонтерий толамаш яхача проекта ЧубоагІаш, яхаш, дийцар «Сердало» газетага из болх вІашагІбеллараша.

«Проекта чубоагІаш, Илдарха-ГІалан №1 йолча ишкола дешархоша, дагалоаттама пхе моттиге лостам беш, балхаш дир. Лоацча хана, ондѣргаша массехк моттиг цѣнейир.

Уж дІаболабелар, Сийлахь-боккхача Даьймехка тѣма доакъашхочун, Яндаре вахархочун дагалоаттама сийленг долчара. Кхы кІезигагІа къахьеганзар цар Шолжа-Шахьарера «Дагалоаттама, сийлен парк» йолча дакъ тІа, иштта «Советски Іаьдал доаккхаш лаьттарий» сийна оттадаь чурт долча а», - аьлар хоамо.

Лостам бара балхаш чакхдаьлар, Сийлахь-боккхача Даьймехка тѣма парке, Илдарха-ГІалий тІа Граждански тѣма доакъашхошта дегІа сийленг долча моттиге.

Илдарха-ГІалий тІа берий Денна хетаяь кхетаче дІайихьар

Гаьгенаькъан Мартина

Бераш лорадара Ди хьатІадоагІаш, ший тайпара хоза кхетаче е лаьрхІар вай мехка. «Беркут-Юг» ОМОНа дакъ тІа кхетаче дІайихьар дешархоша дакъа лоацаш, яхаш, дийцар «Даьхен Лорбой» яхача лоадама ганза моттигерча фи-

лиала зарбан болх лелабераша. «Йийллача наларий ди долаш, берий таро хилар керда яьнна тѣма техника го, отряд вІашагІйоллара истори, цун турпалхой дикагІа бовза.

Кхетаче дакъа лоацаш бар Наьсарен-Шахьара №1 йолча лицея, Илдарха-ГІалан №2 йолча

юкъерча ишкола дешархой, СВО доакъашхой бераш, «Хьалхарчар Боламера» хьинар дукхагІа дараш, «Даьхен Лорбой» ганза вахара Іалашон болх лелабераш, кагирхой политикани туризмаи Министерствон болхлой», - аьлар тхого хоам баьчо.

Доккха доаца театра ловзараш оттадаь хиларца, бера-

ша гойтар зуламаш юкъера дІадахара хетаяь тема.

Росгварде урхаллен «Беркут-Юг» яхача ОМОНа тѣма гІулакх гойтача моттиге, къонача Даьхе езарашта дайра мехка тѣма толмий истори. Ара вІашагІеллача кухне хІама дуаш, хоза салолача боараме чакхьяьлар кхетаче.

ИнгГУ ВУЦ хургбола тѣма полице мугІарербараш а сержанташ а хьайибу

Султиганаькъан Йоакъап

ГалгІайчен паччахьалкхен университетта тѣма дешара центре студенташ хьайибеш ба «тѣма полице сержант», «тѣма полице мугІарервар» яхача говзалех, аьтинга бетта 30-ча денга кхаччалца, яхаш, дийцар «Сердало» газетага мехка министрий кабинето.

«Тѣма дешара центре дІахьош дола дешар (ВУЦ) ИнгГУ дІалоархІ эскаре хиларан нийсса.

Дешар йистедаьнна, тѣма дув бенначул тѣхьагІа, уж дІаязбу РФ Герзашцарча низашта эшача хана тІабехаргбарий мугІарашка, сержанта е мугІарерчун дарже.

Иштта царна хьалу тѣма билет, цар бокъо я паччахьалкхен гІулакха тІа, бокъонаш лораерий

балха отта», - аьлар университетерча хоамо.

Деша оттача яхье дакъа

лаца безам бараша вуза ректора цѣрагІа дехар язде деза. Цул тѣхьагІа, царех хІаравар чакхваргва профессионально-психологически дакъ тІа тѣмалорий комиссе беча хоржамах, ше тѣма гІулакха даязваь латтача моттиге. Цул совгІа, физически кийчон боарам дІачубала беза, цу юкъе да кхо километр вадар, кхыдола спортивни декхараш кхоачашдар.

Деша оттара яхье юкъебаха йиш йолаш ба 1-ча курса бакалавриата, иштта 1-2-ча специалитета студенташ, цунна чуйоагІаш я лорий факультет а. Цунах бола хоам бовза таро хургья ИнгГУ керттерча гІишлон чу укх адресах: Магас-Шахьар, Заьзгакъонгий И.Б. пр. 7.

Цѣрцарча хатара духьалара шоай кийчо хьагойтар росгвардейцаша

Гаьгенаькъан Мартина

Цѣрцарча хатара духьалара кийчон болх малагІа боарам тІа латт тохкаш, хилар Росгварди. Из хоам «Сердалога» бир цигарча къахьегамхоша.

«Тока саьргашцара хІама харцдаьнна, яьржа цІи дІайоаеш хилар Росгварде болхлой МЧС къахьегамхошца. Иштта оттадаьдар из, бокъонца цІи яьлча де дезар хьагойтар духьа. Эггара хьалхарча аргІагІа гІишлон чура нах арабаьхар цар,

цул тѣхьа цІи йоае эттар», - йоах хоамо.

Белгалде деза, шоай болх цар лакхача боараме дІабихьа хилар. «Цхьайолча хатар хиннача моттигашка цІи йоаеца тоабал хьалхагІа дІакхоач Росгварде болхлой, цудухьа эггара хьалха де дезараш довазаш хила беза уж. Цу оагІонцара шоай кийчо дика йолга хьахайтар цар», - белгалдир цѣрцарча кхерамзлен оагІонна кулгал деча Росгварде капитана Маценаяькъан Рамзана.

Гаьлий-Юрта берий психолого-хьехархочун хьалашка хьежар

Гаьгенаькъан Мартина

Наьсарен кхалерча Гаьлий-Юрта гимназе даькъ тIа психолого-хьехархочун, бераш деша дахара йолча кийчонга хьежар, яхаш, дийцар «Сердало» газетага цу дешара моттиге.

«Программанна чудоагIаш хиннача беса, юхьанца деша долхача берашца къамаьл хилар хьехархой. Цу тайпара белгалде таро хилар деша даха ха йоагача берашта гонахьардар мишта гу, цар дешарцара безам мел ба», - аьлар юхьанцарча класса хьехархочо Гаьгенаькъан Азас.

Белгалду, из болх дIахьош, хьехархоша техкар берий психически хьал, уйла е хар, хIама дагадоагIаш хилар, теркалдар, хьатIаэцар, сиха кхетадеш хилар.

Берашта лаьрхIа кхетаче дIайихьар кьонача гвардейцаша

Гаьгенаькъан Мартина

Бераш лорадара долча Денна хетаяь кхетаче дIайихьар Магасе «Кьона гварди» яхача оагIон доакъашхоша, Наьсарен-Шахьара депутатий совета юкье волча Овшанаяькъан Мухьамада гIо деш. Из хоам «Сердалога» бир цигарча зар-

бан балха кулгал деча Цолой Ислама.

«СовгIаташ телаш хиннача тайп-тайпарча ловзарех, викторинех, иштта кхьдарех латташ хиннача программа, КадыровIар цIерах йолча аллее, дукха бераш гулдаьдар. Берашта геттара хоза хеташ

йола Чайтоанг, Пхьагилг, Мим, Шлипкинк юкьебаьлча, геттара айделар цIай.

«Чайтоанг-Тедди06» яхача тоабанца дIадихьа ловзараш берашта цIаккха а дицлургдац», - дийцар тха газетага. ЦIай йистедаьлча, тIема доакъашхой берашта совгIаташ дийкьар цу гIулакха хьалхалаттараша.

«Бераш вай берригача мехка кхоане я! Ираз долча берех хьалкхув, иразе бола бокхийбараш. Беркате хилда масса не берал! Иразе, гIоза, маьрша дахалда вай бераш!» - аьлар «Кьона гварди» яхача моттигерча оагIон хьалхалаттача Чанаяькъан Исроапила.

Бераш Юмаду сакхетам болаш хила

Гаьгенаькъан Мартина

ГIалгIайчен бераш Юмаду, моллагIа чоалхане хьал эттадар аьнна, сакхетам болаш хила. Цунца дувзаденна, МагIалбикерча дешара моттиге террористически кхерам тIабарах дола Юмалу дешар дIадихьар, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ишкола викалаша.

АргIанара кхетаче дIахьоча хана, МагIалбика №2 йолча юкьерча ишколержа бераша пайда хьабаргобола хьал Юмадир. Цунна чудоагIаш дар, нагахьа санна чоалхане хьал этта моттиг нийслоьа, нах КIалхарбахарах берашта а хьехархошта а ховш дар кердадакхар», - аьлар хоамо.

Цул совгIа, иштта Юмалуш дIа-юха шоайла бувзам лелабарах дика пайда эц цу гIулакха тIарча болхлоша а, бераша а, хьехархоша а.

Дешархой ахканара яхьаш

Гаьгенаькъан Мартина

Бераш лорадара долча Денна хетадаь сакьердаме ловзараш дIадихьар росгварде болхлоша. Из хоам «Сердалога» бир республикерча Росгварде оагIон зарбан болх лелабеча Сампенаькъан Салимас.

«Ловзараш доладалалехь хьалха, Росгварде болхлоша берашта дийцар хIара дийнахьа еча зарядках, Гуйран адарах, спортаца массахана бувзам лоттабарах дегIа хулача пайдах. Цул совгIа, цар белгалдир, унахIено лораш йолча беркатеча оамалаша вахара денош

диза лоттаделга», - йоах хоамо. Шоашта тIадехкараш сиха чакхдохаш, чоагIа чам чубенна хьувзар бераш. Яхьаш йистеяьлча; сигален, маьлха, форда сурташ дехкар бераша асфальта тIа.

Грамоташ екьаш чакхдаьлар из гIулакх. Росгвардейцаш-

та доккха баркал аьлар, берий дегаш хьастарах. «УнахIена долча вахара тIаозаш хила деза вай, кхувш латта тIехье. Берий могашал тоаю спорто, воча оамалех лорабу», - белгалдир капитана чин долча Темерханаяькъан Мухьамада.

40 шера болх беш хъайоагIача хъехархочун дешархоша яхъашка котало яьккхар

Гаьгенаькъан Мартина

«ДикагIа йола хъехархочун класс - 2024» яхача мехкашта юкьерча яхъашка котало яьккхар 40 шу совгIа хъехархочун болх лелабеш хъайоагIача Бацайнаькъан Лизас хыйхача дешархоша. Яхъаш дIайихъар Шолжа-ГIалий тIарча хъехархой университетете. Iаьлий-Юртарча гимназера дийша арабаьнна

дешархой бар яхъашка дакъа лаца бахараш. Из хоам «Сердалога» бир гимназена кулгал деча Дибаранакъан Заремас.

«Психолого-хъехамчий оалача классерча Бацайнаькъан Лизас хъалхале лелаеца дешархой аьттув баьлар, хъалхарча даькъа чуйоагIа сочинени дика язье.

Цох чакхбаларах, дикагIа

волча бархIнена юкье нийсбелар Йовлой Iайшет - «2024 шера педклассе дикагIа дешаш чакхъаьнна», Хамхой Ясмина - «Педклассе дикагIа йола дешархо», - йоах тхогарча хоам. Йовлой Iайшега б-ча классе дешача берашца урок дIайихъар. Комиссен юкье хиннараш паччахьалкхен университетера хъехархой бар. Вай мехкаочо дабихъа болх лакхача боараме хийтар царна.

Кхувш латгача тIехьенна кхетам баларах бола видеогойтам кийчбаьбар ТIолданакъан Раянас, Бобхой Эльмирас, Налганакъан Марета, Йовлой Iайшега. Хъехархой балхах йола лекци йийшар Хамхой Ясминас. Кулгалхо йолча Дибаранакъан Заремайна грамота елар цига, иштта доккха баркал кхайкадир хъехархоцо Бацайнаькъан Лизайна.

«ГIалгIайчен зем баккхар» яха кхетаче дIахьоргья Магасе

Гаьгенаькъан Мартина

Республикан Денна хетаяь, «ГIалгIайчен зем баккхар» яха кхетаче дIахьоргья тахан, Магасерча кагирхой политикахи туризмахи йолча Министерстве. Из хоам «Сердалога» бир цу гIулакха хъалхалатгача ГIулой Аминас.

«Диззача дий сахъата мехка исторех, къаман дIарех, Iадатех, оамалех шоашта ховр довзийташ; хургба бахархой.

Тайп-тайпарча виторинех, хъаькъала таронаш йовзийтача ловзарех, хаттарех латташ я программа», - дийцар тха газетата.

«Бейни-2024» яхача туристий лагеро салаIийтара хъалаш тоадеш латт

Гаьгенаькъан Мартина

«Бейни-2024» яхача кагирхой дешара лагеро дика таронаш я роуп-джампинге (мушаца чукхоссавалар) шоашта фу карагIдоал хъажа. Цу тайпара барт бир, дукха ха йоацаш, Кагирхой центра кулгалхоцо Ведажанакъан Зоврбика, 23BLOCK яхача роуп-джампингах йолча команда викалашца, яхаш, дийцар «Сердало» газетата ГIалгIай Республикан туризма, кагирхой политикан Министерствон зарбан болх лелабераша.

Кагирхой даькъ тIа эггара дукхагIа сатийса оагIув я из. 10-ча денгара 25 денга кхаччалца, чIаьтарий лагере 12 шера болх баьча говзанчаша берий лоамашкара салаIама ха цIаккха а йицлургIоацаш ергья.

Кагирхой, лаьрхIа долча мушашца чукхувсалургба, геттара лакхача моттиге гIолла чакхбоалаш.

«Из лаьрхIа дагадехад цига салаIача наха сакьердам хургболаш, цо вай мехка туристически хъал чIоагIду, наьха терко дикагIа тIаоз», - аьлар АНО «МЦ» «ДМО» кулгалхоцо Ведажанакъан Зоврбика.

Белгалдаккха деза, 23BLOCK роуп-джампинга Россе хъалхара моттиг дIалоац, эггара лакхагIча моттигера чукхоссаваларах - 480 метр. ХIанз уж керда толамаш даха лаьрхIа ба республикан ЦIай-лоам тIа.

«Аэрохахкар - 2024» яха чемпионат хилар Магасе

Гаьгенаькъан Мартина

Квадрокоптерашца «Кванториум» яхача технопарко дIахьош йола чемпионат чакхъаьлар Магасе. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера зарбан болх лелабераша.

«Яхъашка оттадаьчох, дешархошкара эшаш хиннард; къоастадаьча доазонга кхаччалца дIа а яха, ший ха еззача моттиге дрон Iохар. Экажкьонгий-Юртарча №7 йолча ишкола дешархоша Налганакъан Басира, Ахма-

да яьккхар котало. «Кванториумера» Йовлой Ахмади Билали 2-ча моттиге хилар. КхоалагIа моттиг кхачар ТIой-Юртарча №2 йолча ишколерча Олганакъан ТахIирага, Дзовранакъан Исламага», - йоах тхо-

гарча хоам.

Кертгера кхелахо волаш лаьттар - гIетташ йолча хIамашцара говзал Iомаеца факультете деша ваьгIа, тIема-фецарча низий эпсар Суkenакъан Махьмад-Гири.

Дешареи Илмани Гулакхех йолча министерствон кулгалхо нах тӀайибеш хилар

Газдананькъан Ахьмад

«Керттерчарех дар, болх бе моттигаш йоацаш лелача кагирхой ГӀулакхага хьажар, царна балха моттигаш Ӏалашъяр, иштта деша овтгарий хьашташ хкоачашдар.

Наха тӀа мел дена хаттараш ше доашхаш, болх дӀабахьа лаьрхӀар кулгалхо-чо. Бахархошта кувлараш тахка аьнна тӀадиллар цо, шийна гонахьарча болхлошта, - дийцар тха газетага.

Кулгалхо каст-каста бахархошца вӀашагӀхеташ хилча, наьха вахарера хкоачамбоацараш дикагӀа довз. Наха чӀоагӀа лоархӀаге да из тахан.

ГӀалгӀайчен викалаша дакъа лаьцар; СКФО, ЮФО архивашта хетаяьча кхетаче

Газдананькъан Ахьмад

чананькъан ИбрахӀим.

Ставрополе хилар СКФО, ЮФО архивий урхалленаша дӀахьош хинна Илман-методически кхетаче. Цу балха дакъа лоацаш бар ГӀалгӀайчен Паччахьалкхен архива кулгалхо Кхоартой Мухьмад; паччахьалкхен архива болхло Тоа-

«Из хӀара шера дӀахьош йола лоархӀаге кхетаче я, цига дувц архивий ГӀулакхаца дувзаденна дешаш, балха говзал дӀа-юха эц. Карарча шера из дӀайихьар Россе Президентта хоамий, кахатий Ӏалашон кулгалхочун ГӀончас Серегин А.Ю., архивий

Федеральни агентства кулгалхочун ГӀончас Юрасов А. В., Еригрроссийски Илма-тохкама, кахатий, архивни ГӀулакха института кулгалхоцо Кюнга П.А., мехка дукхача архивий викалаша дакъа а лоацаш», - аьлар ГӀалгӀайчен Паччахьалкхен архиве.

Кхетачен доакъашхоша дий-

цар архивий каьхаташ таханарча хьалашка лорадарах йолча Ӏалашонах лаьца. Керттера терко тӀаахийтар, архивий электронни болх Россе Соцганзаца цьхана лелабе безара.

Архивий кхетаченна чудоагӀаш тематически герга истолаш, семинарш дӀайихьар.

ХӀирий мехкарча суртанчас вай музейна ше баь болх белар

Султигананькъан Йоакъап

Паччахьалкхен суртанчий музейс гойтамаш кийчдеча фусама ше дилла «Ханал хьалха кхаьча бӀаьсти» яха сурт совгӀата делар хӀирий суртанчас Дзигоев Олега. Из хоам «Сердалога» бир мехка каьмино.

«Мухтарова оалаш дола Буро тӀара сунната маьждиг да суртанчас диллар», - йоах хоамо. ТӀехьашка Маьтлоам хьагуча моттиге дагӀа маьждиг.

Мехкдаьтта доаккхаш, цунца болх лелабаьча Мухтаров Муртаза рузкъах хьалдаь да из, цу хана денз цун цӀи лелаш да.

Султигананькъан Саварбикаца хьавена, ше дилла боча сурт вай мехка совгӀата дитар суртанчас. Музейна кулгал деча ТӀумхой Заремас доккха баркал аьлар Дзигоев Олега, иштта хоза болх вай къаман кхоаненна битарах.

Къаман библиотеканна ший лоархӀаге книжка делар суртанчий паччахьалкхен музейс

Газдананькъан Ахьмад

га» из хоам бир музеерча болхлоша.

«ГӀалгӀай мехкара кхоллам» яха 100 книжка делар паччахьалкхен музейс къаман библиотеканна. Музея 30 шу дузаш, арахийца болх ба из. Вайцигарча библиотекашка го йиш хургья уж книжкаш. «Сердало-

«ХӀара сага довза аьттув хургболаш, республикерча еригача библиотекашка дӀа-хьа лургда книжкаш. Царга ГӀолла бахархошта йовзаргья шоай къаман культуран селхане, мехкара

кхоллама оагӀув, республикерча суртанчаша, говзанчаша даь лакха начӀал дола балхаш.

Мехкара туризм, дешара хьал тоадара, культураца дувзаденнараш хам беш лорадара тӀехьа доккха дакъа дӀалоацаш ба из болх.

Суртанчан 85 шу дизара хетабаь гойтам

Газдананькъан Ахьмад

а лоархӀагегӀа да.

ГӀалгӀайчен исбахьален искусствон Паччахьалкхен музейс хьабийллар, республикан халкъа суртанчан, Россе Халкъашта юкьерча исбахьален искусствон, ЮНЕСКОнна чуйоагӀа асоциацие доакъашхочун, Йоакъингах хӀамаш еча пхьара Батайнаькъан Заьудина «Басара гермеи Йоакъингеи низ» яха гойтам. Дукха ха йоацаш, цу начӀал долча суртанчан 85 шу дизар.

«Ше ваь из цӀай цо дездир профессега хьежжа, «Басара гермеи Йоакъингеи низ» яха гойтам вай музейс хьабелларца. Ший тайпара хозал хьаьхолла, шийна гонахьарбараш гӀадбига лемача суртанчанна, из ди кхы

Кхоллам кхоачалуш бац яхача деша тарра, из ха яьнна суртанча цунна дола боккьонца тешал да, искусство ха йолаш цахилара.

ХӀара бос, цо дуллаш дола хӀара сурт - из вӀалла а цахадаш дола кхоллама хьинар да, шераш дӀадахадар аьнна а кхоачалуш дац из, кхы а чӀоагӀагӀа мах болаш хиле мара», - аьлар «Сердало» газетага ГӀалгӀайчен исбахьален искусствон Паччахьалкхен музейс кулгалхоцо ТӀумхой Любас.

Ший лаьрххӀа болча гойтаме говзанчас гойта оттадьрех дар тайп-тайпарча жанрах дола 25 сурт; уж дувзаденна да Ӏалама хозалца, наьха сурташца, вахара кхьча моттигашца.

Тешшаме ала йиш я - из гой-

там ГӀалгӀайчен культуран вахара сийрда оагӀув я. Цо дукхача наьха терко тӀаьзар, хоза хеташ хьажар говзанчас дехкача сурташца, цун начӀала мах оттабеш.

Гойтам кхы а массехк дийнахьа хургба; массане таро я Батайнаькъан Заьудина кхолламга хьажа.

«Сердало» газета хьалхарча редактора 130 шу дизар дездеш ба республике

Султиганькъан Йоакъап

«Сердало» газета хьалхарча редактор хиннача, латиний оаглонца глалгай алфавит хьакхеллаччак воккхача Илманхочун, юкъяра ггулакх леладачча болхочун, глалгай къаман вахаре дуккхача дикаш доаржадачча Малсаганькъан Кураза Зоврбика 130 шу дуз тахан.

«Глалгай къаман цлаккхача вицлургвоаца саг ва из! Илман, культуран оаглонашка; мах баь варгвоаца боккхача пайда битарех ва. 1894-ча шера акхан хьалхарча бетта 3-ча дийнахьа паччахьа эскара полковник хиннача сага дезале, Темир-Хан-Шуре (тахана

нара Буйнакск) яхача селий шахьаре ваьв Зоврбик. Благовещенскера юкъяра ишкол яккхача, лакхерча дешара юхьий йовзаш Петрограде деш цо», - белгалду Миннацерча хоамо.

Ма дарра аьлча, цлоаггача дуккхача къахьийгарех, клеж йоахача вахара деноех чакхваннарех ва из воккхача Илманхо. Клайгвардейцаща баьча тема доакъашхо хиннав из, Горски республикан дешара халкъа комиссар хиннав, 1923-ча шера бляьстан тлехьарча бетта 1-ча дийнахьа арадаьнна, таханарча денга кхаччалца къаман вахаре дахаш дола «Сердало» газет хьакхелла, цун керте лаяттав.

Белгалде деза, къаман литературе цо махи хами баь варг-

воаца доккхача дакъа юкьеде-нилга. Эггара хьалха Глалгай, глаккхача исторехи, меттахы, литературахи йолча Нохч-Глалгай Илман-тохкама институту кулгал деш хиннав. Къилбаседа Кавказерча хьехархой институту доцент, Кергтерча мехктохкама оаглон доакъашхо-корреспондент, РСФСР къамий лоаттам тахкарах йолча СССР Илман Академе комиссе доакъашхо хиннав Малсаганькъан Зоврбик.

Теша лов, цун бляьхий хиннача вахара наькъах цкъа кино доаккхаргхиларах. Кураза Зоврбик клоарга хьакъал долаш, къамах дог лазаш, ший мел бола низ глалгай къаман вахар, цун истори, культу-

ра, мотт деглабоалабе герташ юбилла саг ва. Иштта болча къонгий цераш еза, боча, хьамсара йолаш яхаргья!

Келерча
Глалашка
Длахьоча
Балхашка
Хьежар

Султиганькъан Йоакъап

Глалгайчен ОКН паччахьалкхен комитетта кулгалхо Коазой Т.У., иштта ЖIайрахьа-Эса-ЧIожерча музей-заповедника кулгалхочун декхарах кхоачашдеш вола Сампенаькъан А. А. баха хилар Келерча Глалашка Длахьош долча балхашка хьажа, яхаш, дийцар «Сердало» газетта Глалгай Республикан министрий кабинето.

«Глалаш меттаоттаяра балхаш длахьош да «АСМ Группа» говзанчаша, еррига республикан Паччахьалкхен проектно-акхан кахаташ цлоаггача хилара бокъонаш а боарам а чулоацаш, из хьаллоац «САФМАР», «Меттаоттадар» яхача дика ггулакхаш леладара йолча лоадама ганзаша.

Балхага хьежачул тлехьагIа, гуш хилар, цунца кхоачамбоацараш доацилга, историко-архитектурни тлехьале лораяра балхаш цлоаггача лорадеш хьаделга. Уж дераш ба дика хкеташ бола говзанчаш.

Белгалду, Келе ягIа Глалаш ЦIай-Лоама хозача моттиге йолга. ХьалхагIа, тохкамхош-та укхача тамашийна археологе хIамаш кораяяр: кхарташ йола кхера, пхий малхара каш. Лоаман Глалгайчене кхы а цкъа гIаддига Iергдац вай, ший тамашийнача хозалца, къайленашца.

Тамашийна хозал

Глалгай мехка кийчъеш я, вай заман туристически кийле

Султиганькъан Йоакъап

Туризм дегIайоалаеш, хIара мехка кхоачашду дукхача наха Iалам лорадарах кхетам лу дешаш - берашкара дIаболабена пенсионерашка кхаччалца.

Лоамашка дахача, хин йисте салолаш, лакхача лоамашта бухье уллача лайга бIарг локхаш, цIена IодоагIача шовдан чам боакхаш хилча, вайна дика хов хьамсарча Iалама мах.

Из деррига дика кхета а деш, вай доккхал ду Глалгай лоаман хозалах, цул совгIа безам хул вайцига хьабоагIача хьаьшашта из дIагойта. Вай дахаш да хозача мехка, цудухьа гIерт вай сага дикагIа хургдола вахара хьалаш хьакхелла.

Вай мехка туризм вIашагIайоллара лаьрхIа длахьош хиннача кхетаче, Россие Президентта Путин Владимира белгалдир, «дукхагIа бола нах, тлехьарча хана, Россие салаIара гIера ба. Юха а белгалду: вайна гу чурча туризма терко тIайохийташ хилар. Цо таро лу туризм дегIайоалаярал совгIа, моттигашка кхыдола къахьегам доакъош а дегIадоаладе».

Техан къаьстта из толам баккхара Глалгайчен Iаьдала болхлой, боахамаш тIадерзадаьд цу ггулакха. Глалгай Республикан Кулгалхочо, Келаматанькъан Махьмуд-Иаьлас белгалдир, шергара шу массаза доал Глалгай мехка туристаш дукхагIа ухаш хилар, мехка Iаьдало керда туристически проектта дегIайоалаеш латт. Царех цхьа проект я «ЦIай-Лоам», из дIайолаьый 2020

шера, - хIанз цецвоаккхаш дола толамаш хьагойташ а я из.

Ер шу чакхдоалаш, пхе седкъан гостиница хьальергья 40 фусам, 100 маьнгимоттиг йолаш хьаьший тIаэца; цул совгIа СПА-центр, ресторан.

ХIанз инвестора терко тIаьхийтай цунна, цо ЖIайрахьа кхале, из леладара бокъо йола лаятта даьккхад, кастлуш из хьалье болалургба цу тIа.

Гостиница совгIа, эггара Iалама хозагIача моттиге йоккхача а зIамига а автобусаш Iоовтгае моттиг а ергья. Автотуристашта, велосипедашца леларашта салаIа, хIама яа моттиг хургья.

Къаьстта терко ергья наькъа боагIача наха дин ггулакх де таро луш: инвестораша хьалдергда наькъаца ламаза цIа, хоза архитектура йолаш, из хозача гIалан хьисапе хьалде лерхI», - аьлар цо.

К е л а м а т а н ь к ь а н Махьмуд-Иаьла тешаш ва, «ЦIай-Лоам» Глалгайчен жовхьар хинна дIаоттаргхиларах, цо тIаозаргба керда туристаш-республикан хьаьший,

ше морг кхы йоаца культура, мехка хозал го безам бараш.

Хоам бу, карарча хана дика дегIадоагIаш да машина наькъаш, курортташ, гостиницаш, ресторанах, кафеш, иштта юкъярлонна моттигаш хьальяр. Шоай доалахьара хIама леладара кийча болча наха вахара юкьедоаккхаш латт туризм дегIайоалаяр дола хьал.

Уж мо йола моттигаш республике дукхача я. Вай гIалаш, Iалама моттигаш, баьцаш, дийнатташ, Российски Федерациен кхыча моттигашкарча бахархой терко тIаозаш да. Хьалхара вайцига нийсвенна турист укхазарча хозалах цецвоалаш хул, къаьстта исторически тешалах, къаман вахара Iадатех.

Иштта вайна а довшаш хул Россие мехка, областий кхыдолча къамий вахара наькъаш. Вай тешаш да, Глалгайчен бахархой а гIоргба Эдал, Урала лоамаш, Сибрера хиш, е гаьнара юрташ йолча, царна доьваргда вай боккхача мехкара вахар, хIара къаман культура миштай, доьваргда цар Iадаташ. ДукхагIача даькъе цу

ггулакхача юкье дакъа дахьаргда вай кагирхоша, шоайла бувзам лелабергба.

Нах массаза а хьож тамашийна моттигаш го: лакхача лоамаш чуудаш дола хиш, гIишлон клоаргал, лакхал, кхы дIаходар а.

Глалгай мехка венар из деррига бIаргадайна Iергвац, кхыдола дукхача дикаш да вайцигара хьаэца.

Глалгайчен туризм керда уйлаш лургья, вIалла а йицлургийоацаш хургья уж.

Мехка хьаьший юха а хьоашалгIа бахка безам болаш хургбола хьалаш вIашагIдохка деза, вай хьаьша тIаэца харо, истол оттадаро, царна эшаш дола хьалаш дика вIашагIдохкаро масал гойтаргдолаш кхычарна а. Тлаккхача цар шоай гаргарча нахага, бовзарашка, безарашка цох бола хоам дIакхоачийтаргба. Лоаман хозаленаш, IодоагIа хиш, кхерах хьальетта гIишлош, дедда доагIа шийла шовда го безам бараш совбоалаш хургба.

Вай дикагIа дола Iадаташ, ггулакхаш лелаш хила деза хьаьша-да тIаэцара даькъ тIа.

Республикера
хин хьал тоаде
арабаьннаб
болхлой

Султиганькъан Йоакъап

Шахьарашкара, юрташ-кара тишьенна турбаш дIайоахаш, кердаяраш чуйоакхаш, къахьегаш ба республике. Укх наькъа Южни оалача юрта длахьош латт из лоархIаеме болк. «Сердалога» из хоам бир МагIалбикерча администратце.

«Юрташкара вахара хьал тоадара тIехьа йоаржаь программаш я, МагIалбике длахьош. Цу программашка гIолла тоаеш латт Южнерачий чудилла моттиг. Из болх кхоачашбе, аьнна, тIадиллар юртбоахама ггулакхех йола министерство я», - йоах тхога бенача хоамо. 11 км хин турбаш я тоаеш латтараш. Южнерча дерригача урамашкара хьал тоадергда цу ггулакхо.

Цигарча бахархошта доккхача совгIат хургда, даиман акхан хана хьовзам болаш хинна хин хьал тоадalaraх.

Кхолламца барта ваьха саг

Солтамаканакъан Махьмада вахара хьакъехьа

Гарчакханакъан Сали

Нах шоай оамалашка диллача бекъалу массехк даькъа. Цалаш ба, рузкъан балхача барт бе ца тугаш, шоашка вахаргара кхьарчар кезига хеташ, даим шоай кхел эргаккха герташ, сатем боацаш, баьнна мух мо вахарах чакхбувлараш. Шоллагбараш ба кхолламо шоашка кховдадаьчох кхоачам беш, тайжа дода хий санна бахараш. Цу шоллагча тайпа нахах саг вар аьнна хет сона тахан айса вувцаргар. Цо даьча балхашка хьежача, сона хеталу, доккхача дикашка кхача ца герташ, зламига дале а доккха дале а шийна караденнача гьулакхах вашаш, из боккхача бехктокхамца кхоачашдеш хьавена хиннав из. Дуккхача наха бовз «Сердало» газета хинна цхьабола кертерера редактораш, бакъда царна юкье хиннаб тахан вай кезига е в^алла ца бувцаш бола нах. Газет отгача, деглаухача гьулакха шоай белгалара даькъа юкьеди-хьа хиннад цу наха а. Масала, са деша дийзадац кертерера редактораш хиннача Томбенакъан Ювсапах, Солтамаканакъан Махьмадах даь йоазош. Т^еххьарчун вахарах, кхьаьгегама наькъах дувца лов сона укх йоазонца.

Солтамаканакъан Махьмад ваь хиннав 1902 шера Наьсар-Керте. Цун да Са^адала яхаш хиннав, х^аьта нана Яндаре баьхача Кетенакъан хиннай. Шаккха а гьулакхаш т^а лийнна нах хиннабац уж, ахархой дезалера хьабанна а цу тайпара вахара хьисап долаш баьха а хиннаб. Са^адала дезале ши во^, цхьа йо^ хиннад. Махьмад эггара з^амаг^а хиннав, цул воккхаг^а Бексолтеи Ровзати хиннад. З^амига волча хана денз, хала лийнна, вахарера ший моттиг леа езаш хиннав Махьмад а цул боккхаг^абараш а, х^ана аьлча цун цхьа шу даьлча нана еннай, кхо шу даьлча да воацаш висав. Ишколе деша Махьмад ше ваьча юрта ихав, цига цо чакхьаьккхай юхьанцара ишкол. Де-

Аьтхьа ваг^ар ва Солтамаканакъан Махьмад.

зала юкье из ца^ хиннав деша а массанахьа кхача а герташ. Бексолта ше воккхаг^а хиларах, з^амаг^авар мо парг^ата воацаш а цунга хьежжа вахара аьттув кезигаг^а болаш а хиннав. Х^аьта Ровзат, кхийначул т^ехьаг^а Т^ой-Юртарча Гарчакханакъанга маьре а йолаш, ший дезала хьашташ кхоачашдеш яьллай. Ишкол яьккхачул т^ехьаг^а, цо яьхай тайп-тайпара курсаш, Малхболален кхьаьгегамхой коммунистически вуз.

Вай Сибре дигале дикка лоарх^амеча балхаш т^а хиннав из. Цо ше дийцачох, вай арадахалца йолча юкьа, вешта аьлча 1944-ча шераг^а кхаччалца цо болх баь хиннаб тайп-тайпарча моттигашка 14 шера. Цун кхьаьгегама никъ хьалха д^аболабенаб ала мегаргда, х^ана аьлча шоай доалахьарча лаьтта ахархочун болх бе волавеннав из, 1917 шера денз. Цу хана Махьмада 15 шу мара даьнна хиннадац. Цу тайпарча наькъа-

ца напаг^а доаккхаш, ваьхав из 1924-ча шерга кхаччалца. Даим а иштга ше вахаргвоацилга кхетадеш хинначох тара ба д^ахора цун вахара никъ. 1924-1926-ча шерашка из деша ваьг^ав Буро т^арча совпартшколе. Дешара никъ цу т^а чакхбалац. Цигара дийша воаллаше, Москверча комвуза студент хул цох.

Д^ахора цун никъ ч^оаг^луш йоаг^ача коммунистий партеца бувзабенна хул. Наьсарен кхален парте болхлой муг^арашка отт из, инструктор волаш. Буро т^арча совпартшколе хьехаш хул. Х^аьта 1931 шера денз, из хиннав «Сердало» газета бехктокхаме редактор. Из болх цо баьб 1933 шера к^имарса беттага кхаччалца. Цун балха фу ч^уоаг^лаш хиннад, бехктокхам мел лакха хиннаб дукха дувца дезац, аьнна, хет сона. Цкъа-дале, шаккха мотт ха безаш хиннав цига болх бу саг: эрсий а г^алг^ай а. Журналиста жанраш йовзаш, заман лоаттам миштаб а х^анаб а ховш, цунга хьежжа ший болх нийсбеш, парте хьалхашка увтгаду декхараш дизза кхоачашдеш хила вийзав цун. Ала деза, 1926 шера денз, КПСС муг^арашка волаш из хьавенилга. Зама ше мел ц^имхара, кхераме хиннай дувца а дезац. Цу тайпарча гьулакхаш т^а хиннача нахах нагахьа саг мара к^алхарваьннавац набахтенах е кхьа а ч^оаг^аг^а долча Сталина талазарах. Вайна дика ховш да 30-ча шерашка хинна йаьдал мел к^иза а кхьахетам боацаш а хиннад. Амма Махьмада вахарца набахта ха яьккха, цунна цхьаккха тайпа-

ра политически бехк баь моттиг яц. Цудухьа ала доаг^а; из говза а вахара моллаг^а халонна юкьера, шийх г^алат доаккхаргдоа, бехк бергбоа х^ама гуча ца доалийташ, хьавенав, аьнна. Иштга ший балха сий а вахар а лораде мегадац, кхьиметтел йоккха ц^ераш йолча паччахьалкхен болхлошта, политикашта, т^ема даржашка болча хьакимашта. Къаьстга а оалача дешах, ший уйлаш нахалгьахарах лоравала везаш ха хиннай из. Уж х^амаш дика кхетадеш хинначох тара ва Махьмад. Къаьстга «цаца чу» ловсаш хиннаб йоазонхоех бола нах. Вайна хов, мел дукха йоазонхой ба заман талазар, йаьдало низ бар лайна. Г^алг^ашта юкье а хиннаб цу тайпара нах. Масала, поэт, таржамхо хиннача Озанакъан Илеза Ахьмада топаш техай, Чакхенакъан Т^егала Ювсап цу заман хало лайна ва. Са^адала Махьмад а хиннав байташ язьеш. 1933-ча шера арадаьннача «Сердало» газета т^а кепе теа а хиннай царна. Ше йаьдала раьза веце а, цу тайпара уйлаш нахалиоахаш йаьдал хиннадац вай мехкаочун, цудухьа, массанех ваьннавеце а, цхьадолча хатарех к^алхарваьннав. Цу унзарча хана цо даьча балхашта юкье я тайп-тайпара моттигаш; хьакъал, сабар, кулгалхочун говзал эшаш хиннай царех нонаг^ярараш. Масала, из хиннав В. Ленина ц^ераг^а Наьсар-Кертерча юртбоахама артеле кулгалхо (1934-1935), колхозий болхлой говзал лакхьеча Буро т^арча ишкола хьехархо (1935-1936), ВКП(б) Пригородни кхален комитетца цхьан даькъа кулгалхо (1937-1938), д^ахо цо болх бу «Сердало» газета лито (цензор) болхло волаш. Вай мохк бохабале, цо кулгал даьд Буро т^арча хьехархой рабфака, Пригородни кхален МТСа (1938-1940), ВКП(б) Наьсарен кхален комитетца пропагандаи агитациеи отдела, Наьсар-Кертерча Молотова ц^ераг^а колхоза (1941-1944).

Ший к^аманна ч^оаг^а наьваьнна хиннав аьнна хет сона Са^адала Махьмад 1937-1939 шерашка Буро т^арча г^алг^ай хьехархой рабфака кулгал деш кхьаьгега хана, х^ана аьлча вай мехка е институташ е университеташ хиннаяц цу заман чухьа, цудухьа дукхаг^а бола вай интеллигенташ хьехархой дешар деша ухаш хиннаб. Цун тховна к^алха дешаш хиннаб г^алг^ай мехка ч^оаг^а эшаш бола ишколай хьехархой, хургбола йоазонхой, партийни а советски а болхлой, кхьабараш. Т^ехьаг^а Нохч-Г^алг^ай хьехархой рабфака а кулгалхо волаш кхьаьгег Солтамаканакъан Махьмада. Укхазда дагда сона 1939 шера маьтсела бетта 31-ча дийнахьа НГ^АССР

дешара наркомата №417 йола амар. Цо тешал ду, вай мехкаочо хьехархой говзал лакхьеча даькъе а дикка кхьаьгийга хилара. Цу амара массехк параграф я, бакъда аз царех хьалхарьяр мара йоаларгьац сай йоазонна юкье. Цо дика гойт Са^адала Махьмад мехка наьваьнолаш а йаьдало сий деш а саг хиннилга. Еш вай из моттиг: «Республикерча хьехархой говзал лакхьяр духьа, хьехархой говзал лакхьяр институт декхарийла ю к^имарса бетта 5-ча денгара денз маьцхали бетта 5-ча денга кхаччалца бетта йола курсаш чакхьаха, эрсий йоацача ишколашка эрсий мотт хьеха 600 хьехархо юкьеозаш, 1-4 классашка наьна мотт хьеха 700 саг йомавеш, иштга моттигашкара 100 саг методически цхьанкхетарий болх д^абахьа кийчвеш...» Цох бола бехктокхам т^абилла хиннаб виь сага: Рагозинайна, Ахриббанна, Шаппоранна, Солтамаканакъанчунна. Вешта аьлча, цу виь сага юкье вайнаьха саг (г^алг^а, нохчо) ца^ мара хиннавац. Цу моттиго дика гойт, вай мехкахо т^абилла декхар кхоачашдергдолаш хиларах цу ханара йаьдал тийша хилар.

Махьмад шозза саг йоалаяь хиннав. Хьалхара цун сесаг Дидиганакъан хиннай, из нийсденнад 20-ча шерашка. Цо ваь кхоь дезалхо хиннав Махьмада. 1928 шера яь хиннай йоккхаг^а йола йо^ Маргарита, цо ший т^еххьара шераш Шолжа-Г^алий т^а а Илдарха-Г^алий т^а а даьхад. Из кхелхай кхо шу хьалха. Цул з^амаг^а хиннаб Амури Миксаи. Уж боаца дикка ха я. Вешта аьлча, эггара йоккхаг^а йола Маргарита эггара дукхаг^а яьхай. Шоллаг^а Махьмада сесаг хиннай Лаьнанакъан Фади яхаш, из Буро маг^ара (Редантера) хиннай. Цо ваь кхьа а пхи дезалхо хиннав, Махьмада сих хьаванна: Майя, Лев, Раиса, Роза, Солтамак. Эггара з^амаг^а вола Солтамак 1958 шера ваьв, цу хана Махьмада ший 56 шу даьнна хиннад. Царех цхьабараш вайна дика бовзаш ба. Масала, Роза дешаш хилар Ленинграде театра гьулакх карадердеш хиннача г^алг^ай хьалхарча труппаца. Тахан Роза, хала хете а, йоацаш я. Т^еххьара ший шераш Германе яхаш даьхар цо. Майя инженер-г^ишлонхо я, цу балхах дика кайолаш а яьхай. Раиса юртбоахама болхло хиннай, Серноводскера юртбоахама техникум яьккхачул т^ехьаг^а. Лев, г^алг^ай-х^ирий т^ом хилча Карбулаке а, Казахстане а, юххера Воронеже а ваьхав. Из карарча хана воацаш ва. Тахан болаш болча Махьмада дезалех ба Майя, Солтамак, Раиса. Майя Москве ях, во^ Нальчике вах; Раиса, Швеце д^аяха, цу мехка йеш я. Солтамака кхоь

Солтамаканакъан Махьмад - аьрдехьа ваг^ар.

Солтамананькъан Махьмад - аьттехьа латт.

дешар дийшад, Москверча Н. В. Склифосовске церагъа дарбанче медвоша волаш къахьег цо. Ростовски облесте эскаре амал деш а хиле, цул тлехьагъа Москверча физически культуран спорте институт йоаккх. Ялх шера Насаре берашта дзюдо Юмаеш хул.

1944-ча шера вай къаманга бена бала, сагото боарам боацаш йоккха хиннай. Мохк бохабьчул тлехьагъа, цу шера саккура бетта денз маьцхали беттага кхаччалца, болх беш хилац Акмолинске ваха соцаваь Махьмад. Цул тлехьагъа (1944-1979), балха воацаш ерма йий ала ха яккхаяц цо. Цу шерашка цо даь балхаш а бе-бе да. Акмоленски облестерча мах беча отдела глон дола балхаш деча наьха кулгалхо, «Октябрь 30 шу» яхача артела юртбоахама кхача Галашбу саг, №31 йолча тикан дохархо, ОРСа маькх еча завода экспедитор, №2 йолча столовен киоска дохархо, иштта кхы длахо а.

Мохк метгаоттабича а, дикка ха яккхай цун дезало, юха дай баьхача мехка ца боалаш. 1971-ча шера мара баьхкабац уж ца. Из хлана нийсденнад тахан ховш, из дувца маргдолаш саг висавац. Бакьда цунна ценхаштта баьханах хиннад аьнна хет сона. Дийша, партийни болх баь, лакхача даржашка лаьтта саг, ший хьамсара мохк бларгаго ца ловш, лийннав аьнна хеталуц сона. Фуннагъа дале а, цхьа хлама йеткъа сеца хиннав из къонах Казахстане, нах боагъа хана ца ца воагъаш.

Махьмадаца дукхагъа ваьхар, цунна уллув хиннар зламагъа вола ва. Даь вахар-лелар а цунна дикагъа довза деза. Ше леладаь хламаш, даь балхаш дувцаш оамал хинна-яц Махьмада. Дезалерча сага

белгала моттиг-хлама хаьтгача, жоп ца луш-м йеш хиннавац из. Солтамака яхачох, цхьа хлама мара иштта цунга хатта дагадеха хиннадац вола, да дийна волча хана. Вай оамал миштай аьлча, бокхий нах даим бахаргба мотташ хул вай. Бакьда уж длабаьлча кхетаду, цар шоашца бакьдунен чу дладихьар фуд, хадовза, хатта таро йолча хана ца хаьтга дехке а доал. Хлаьта а, аз лакхе белгал ма даккхара, цхьа хлама - тайпан овла мичара хьабоагъа - хаьтга хиннад вола ший даьга, из дийна волча хана. Солтамак, Мече, Ос кхо воша хиннав. Уж шоаш тайпан Йовлошха хиннаб. Махьмада ялхлагъа вола да хиннав Солтамак. Махьмадага кхаччалца цар лелаяь Бузуртананькъан тайпан ци. Цул тлехьагъа Махьмада хийцай из, ше Солтамананькъан ва, аьнна, дла а язвайта. Хетаргахьа аьлча, из тайпан ци хьайоагъа 1924-1926-ча шерашка денз. Хлана хийца хиннай Махьмада тайпан ци? Кхьчарна юкъе белгалвоаккхаш цхьа оамал хиннай цун. Массанех тара хила ца герташ, царна юкъе ший никь, ший оамал йолаш хила гийртан из даим. Вола яхачох, из хила тарлу цо тайпан ци хувцара кергтера баьхан. Хлаьта ший зламагъа волча волах Солтамак аьнна ци а тиллай цо.

Кховзткъа итлагъа шераш долалуча хана дар из. Тхо деша даьгъаца Насарерча №1 йолча ишколе деша баьхкар вошеи йишеи. Йиша Роза йоккхагъа яр, воша Солтамак - зламагъа. Юххера, тхо цхьан классе а нийсделар цу клаьнкаца. Йиша а воша а галгъай меттах дукха хлама ховш бацар, бакьда эрсий мотт Юмабаь а, дукха говзалаш, начлал долаш баршаккхе. Клаьнк тайп-тайпарча спортивни ловзарех ловза

ховш вар. Сона дагадоагъаш, Дидигананькъан Сатой Жабраила лелаеца бокса секце а ухар из. Цу хана тхона хацар цун ци Солтамак йий а, массане Саша оалар цох. Цхьа хлама дар тамаш йолаш, цунгара цаьккха хаза дезанзар тха, цо ший да вувцаш, из цхьан хана гулакхаш тла хинна саг ва, яха къамаьл. Из хайнадаларе, тха цунга дуккха хаттараш хурдар. Хетаргахьа, цунца къамал де ишколе а вехаргвар дезала да.

Махьмад ше сона дика дагавоагъа. Тхо дахача моттигера гаьна доацаш дар трикотажни фабрикан болхлошта даь хинна диазза влаштгара даь ца. Цу ценошка бахар дукха ха йоацаш Казахстанера баха цабаьхка дезал а. Уж цу цагъа нийсбалараха, ружкъан болх бар ца аьлча, кхьдар дагадохац. Фабрике балха хинна, цу цагъа яхаш хинна эрсий кхалсаг, акхарца квартира а хийца, яха длаяхай. Иштта нийсбеннабар уж тхона юхе. Уж баьха ца хланз а латташ да Кхоартой Жабраила, Базоркананькъан Идриса церагъа урамаш влашагъкетача моттиге. Цу шерашка Махьмад дика лелалуш а каст-каста воагъаш-водаш го а йиш яр. Хланз цун куц-сибат дагадехача, из чоагъа сабаре, йистхилар клеизига долаш, оамала къовлавенна саг хилча санна хет сона. Цаккха из наха араванна пхьегъа тла латташ, гулбенна багъарашта юкъе деша совле яккха герташ къамаьл деш, вовзар сона, цо цига

ховш а, дезало масал эцаргдола хлама гойташ а. Газеташ дезаш, уж дешаш хиннав Махьмад. Цей сийнеи ши къоолам хиннаб цо лелабеш. Чулоацама башхалга а шийна эшарга а хьежжа, е це е сийна такаш хьокхаш хиннад цо, цар тларча йоазоний цхьайолча моттигашта клалха. «Сердало» мишта хувцаденнад, цун кхел мишта хиннай ца хьожаш-м хинна хургвац из... Амма дукхагъа цо Насаре вахаш дешаш хинна-раш да «Правда», «Комсомольская правда» яха мехка шерра довзаш хинна газеташ. Къаьстта а кердадараша тлаозаш хиннаб цун теркам. Мел сакь-ердаме исбахьален фильм, спортивни яхьаш хиларах, телевизор чугъола дувцаца кердадарашка ладувгъа дезаш хиннав дезала да. Иштта бар аьнна хет сона цун ханара дукхагъа бола галгъай, хлана аьлча вахаро хийста, во Юмабаь бацар уж. Цудухьа ценхаштадар дезаш, кхьгча хламашца дукха сакьердалуш бацар.

1971 шера шоаш Насаре цабаьккача, ше пенсе вале а, балха отт из. Цхьаннахьа балха боацаш, цагъа багъа йемача нахах саг хиннавац из. Юхьанца из балха длаэц цу хана хьинаре къахьегаш хиннача Насарен трикотажни фабрике, ЖКО кулгалхо волаш. Фабрика доалахьа дуккха хлама дар цу заман чухьа. Кладаш хьадеш, цхьац цу барзкъа тегаш хиннача фабрикан болхлошта квартираш телар, лаьрххла фабрикан

Махьмада шоллагъа фусам-нана Лаьнананькъан Фади.

хулар фабрикан кулгалхоша беча балха, къахьегам моттиге латгача хьала. Цу тлагъола бе-бе къовсамаш, халахетараш хулар хьакимашца. Шоашта раьза воаца Махьмад балха тла лохве лоархл «низ бараша». Хьалхарча балха тлара дла а ваьккхе, ха де вохийт из. Махьмада оамал мишта хиннай аьлча, шийга карабена болх, зламага бале а боккха бале а, лакхарча бехктокхамца хьабеш хиннай. Цудухьа ха тла волча а, глалат доацаш, хьаьнала къахьегаш чакхвоал из.

Цо ший цхьа шу даьлча денз мел лайнача халонех, саготонех, цунна тлаьлтгача а цо лайнача а Сибарен Гзапах, цу шеддолчох воха ца вохаш, када ца кадаш чакхваларах, эггара дезагъа дола совглат дала мегаргдолаш саг хиннав Солтамананькъан Махьмад. Бакьда цун вахара никь шин майдилгаца белгалбаккха Ийнад цу ханара йаьдал. Хьалхара майдилг цунна енна хиннай «1941-1945 шерашка хиннача Сийлахь-боккхача Даьймехка тлема хана хьинаре къахьегарах». 1945 шера климарса бетта ялхлагъа дийнахьа СССР Лакхехьарча Советта Президиума хьожаяь хинна из майдилг цун церагъа вай мехкахоцунна хьаенна хиннай 1948 шера бекарга бетта 29-ча дийнахьа.

Казахстана эрий дада лаьт-таш карадерздеш къахьийгад дуккхача галгъаша, царех цаг хиннав Махьмад а, цунна тешал деш я 1956 шера СССР Лакхехьарча Советта амарах кхелла хинна майдилг. Из цунна енна хиннай 1957 шера климарса бетта 10-ча дийнахьа.

Шоай даь-даь Махьмада сийлакха лоатгадеш хьабоагъа цун виий Солтамака мехкарий. Той-Юртгарча Коазой Аюпа Заретас яь ши йо! - Лиана, Заида - я цун. Йоккхагъа йолча Лианас Москвера лорий институт яккхай, из лорий Илмай кандидат я. Зламагъа йола Заида «Лукойл» яхача мехкадаьттан компане юрист я. Уж болх беш ба Москве.

Садала Махьмад ваьхар 77 шера, из кхелхав 1979 шера. Цун фусам-нана Лаьнананькъан Фади яхьай 2001-ча шерга кхаччалца. Шаккхе длабехкаб Махьмада дай баьхача Насар-Керте.

Махьмади цун хьалхара фусам-нана Дидигананькъан Марети - берашца.

мел яккхача хана. Ишколе вена а вайнавац сона цаьккха а, вешта, из ва везаш хлама дарийхьогъи цига-м, клаьнк а йийиг а наха дукха дезаш, лоархлеш, харцахьарча хламанца доацаш, деша герташ дар.

Цагъа а иштта хинначох тара ва из: ше дезала да волга

на хьалдаьча ценошка. Арахьара тлабаьккача болхлошта йоккха, массекх глат дола общежити яьяр. Лоацда аьлча, Махьмада бларглакха безаш, доал де дезаш дукха хламаш дар цу заман чухьа. Бакьда харцо го а лелае а йема воаца саг, каст-каста раьза воацаш

Лоаман Галгайче хьежар Меларе, Мусекъонгий- Коатге яхача глалашка

Коазой Мадина

Укх деношка, Жайрахья-Эса-Чожерча музея-заповедника болхлой, паччахьалкхен ОКН Комитета кулгалхо Коазой Т. цхьана баха хилар шин йоккхагга йолча глаланга хьяжа: Меларе, Мусийкъонгий-Коатге, яхаш, дийцар «Сердало» газетага цигарча зарбан болх лелабераша.

Меларе улл, длатлаваха халагга йолча моттиге, Жайрахья кхален Хьули оалача юрта юхе.

Укх тлехьарча хана, Галгайчен лоаман культуран тлехьален йий ца ховш йола моттигаш тохкаш бола болх длахьош хиларах, гучьялар 1 тлема, 5 ах тлема, 13 нах чубаьха глалаш; царех цхьанне тла цу ханара кагий йоазош а да, 1 хин хьайра, 1

кхера хьаст, иштта 30 кашамашта берга кхера, 50 кхеран чурт да цига.

«Керттера терко тлаозаш да глала кепара, кхозза влштгара даь, хоза хьалдетта малхара каш, из юрта йисте да. Цун лакхал 9 метр я. Ший тайпара кхерах даьча лаглай хьисапе ира тхов ба. Карарча хана, из каш хьарца дала доалл. Цун саьнаш чухьарца хиларах,

из деррига а харцар кхерам болаш да.

Говзанчаша яхачох, из Галгай лоаман доазон тла латгача кашамашта юкье дисарех цаI да, из меттаоттар лорхлеме а да. Карарча хана Илман-проектни тохкама балхаш дладоладаьд, из кхы длахо а харцаргдоацаш къахьега дагахьа», - аьлар Жайрахьарча музей-заповеднике.

Шоллагга йола моттиг - Мусекъонгий-Коатге я, кхьйола дукха глалгай бляшерашка денз хинна глалаш ягга архитектуран

моттиг я из а. «1859 шерара Тлема-Хирий куран, нах баьха моттигаш длаязьь хиларах, Мусекъонгий-Коатге нийса 15 ков хиннад, цига ваьхав 85 саг (40 маIа саг, 45 кхалсаг). Терски областе, 1891 шера, Шолжа отдела нах баьхача юртех хоам иштта ба: «Мусиево яха юрт иллай «Мусий-Хьаст» яхача хин йисте. Ковнаш дола моттигаш 12 хиннай, маIа нах - 52, кхалнах - 41. Берригаш а - 93», - аьлар «Сердало» газетага Галгайчен культуран тлехьале лораераша.

Минсельхоз Ингушетии информирует о возможности предоставления на праве аренды земельных участков для ведения сельского хозяйства или осуществления иной связанной с сельскохозяйственным производством деятельностью:

- Земельный участок общей площадью 6 444 939 кв.м, расположенный по адресу: Республика Ингушетия, р-н Малгобекский, с/п Сагопши, категория земель: земли сельскохозяйственного назначения, вид разрешенного использования - размещение сельскохозяйственного производства, кадастровый номер 06:01:0000000:693;

- Земельный участок общей площадью 13 375 635

кв.м, расположенный по адресу: Республика Ингушетия, р-н Малгобекский, с/п Сагопши, категория земель: земли сельскохозяйственного назначения, вид разрешенного использования - для сельскохозяйственного производства, кадастровый номер 06:00:0000000:7.

Сельскохозяйственные организации, получающие государственную поддержку в сфере развития сельского хозяйства, заинтересованные в предоставлении указанного участка, имеют право в течение тридцати дней соответственно со дня опубликования и размещения извещения подавать заявление о намерении участвовать в аукционе на право заключения договора аренды такого земельного участка. Основание пре-

доставления земельного участка в аренду - пп. 12 п. 2 ст. 39.6 ЗК РФ, п. 8 ст. 10 ФЗ от 24.07.2002 N 101-ФЗ «Об обороте земель сельскохозяйственного назначения».

Заявления принимаются по адресу: 386102, Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. Муталиева, дом 8, тел.: 8(8732)22-16-59

Способ подачи заявлений: в виде бумажного документа непосредственно при личном обращении или в виде бумажного документа посредством почтового отправления.

Дата начала приема заявлений - 07.06.2024 г. в 09:00.

Дата окончания приема заявлений - 08.07.2024 г. в 18:00.

Минсельхоз Ингушетии информирует о возможности предоставления на праве аренды:

1. Земельный участок с кадастровым номером 06:04:0000003:1395 общей площадью 34563 кв.м, Российская Федерация, Республика Ингушетия, Назрановский муниципальный район, с.п. Яндаре, для размещения сельскохозяйственного производства.

Граждане и (или) крестьянские (фермерские) хозяй-

ства, заинтересованные в предоставлении указанных участков, имеют право в течение тридцати дней со дня опубликования извещения подавать заявление о намерении участвовать в аукционе на право заключения договора аренды такого земельного участка в будние дни с 09:00 до 18:00 по адресу: Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. Муталиева, 8.

Заявления принимаются по адресу: 386101, Республи-

ка Ингушетия, г. Назрань, ул. Муталиева, 8. Контактный телефон: 8(8732) 22-60-26.

Способ подачи заявлений: в виде бумажного документа непосредственно при личном обращении или в виде бумажного документа посредством почтового отправления.

Дата начала приема заявлений - 09:00, 07.06.2024 г.

Дата окончания приема заявлений - 18:00, 08.07.2024 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

№149

30.05.2024 г.

О назначении членов Общественной палаты Республики Ингушетия

Народное Собрание Республики Ингушетия постановляет:

1. В соответствии со статьями 6, 7 и 8 Закона Республики Ингушетия от 31 декабря 2007 года №61-РЗ «Об Общественной палате Республики Ингушетия» назначить членами Общественной палаты Республики Ин-

гушетия:

- 1) Албагачиеву Малику Бабуляевну;
- 2) Арапиева Хамзата Алисхановича;
- 3) Бекмурзиеву Луизу Курейшевну;
- 4) Гетогозову Хадизу Идрисовну;
- 5) Горчханова Анзора Исраиловича;
- 6) Евлоеву Людмилу Гароновну;
- 7) Точиева Сулеймана Адамовича;
- 8) Оздоева Ахмеда Султановича;
- 9) Хамхоеву Марет Гароновну;
- 10) Цурова Мухамада Магомедовича;

11) Цурова Идриса Аюповича;

12) Яндиеву Айшат Абдулсаламовну.

2. Направить настоящее Постановление Главе Республики Ингушетия, в Общественную палату Республики Ингушетия и республиканские средства массовой информации.

3. Настоящее Постановление вступает в силу со дня его принятия.

**Председатель
Народного Собрания
Республики Ингушетия М. У. Тумгоев**

Бокъонаш телхаеш, шийгара газ дӀахетта моттиг гучаяьлар

Газданаькъан Ахмад

Доагора-энергетически гишлой даькъ тӀа тӀахьожам болх дӀахьоча хана, Илдарха-ГӀалий тӀарча цъьан цӀагӀа гучадаьлар, бокъо йоацаш, газ дӀа-юха хьожаш йолча моттигах шоай лоӀамагӀа турба дӀахетта хилар.

Из харц гӀулакх леладеш йола моттигера кхалсаг, бокъонаш лораерашта хьалха нийсьелар, яхаш, дувц «Сердало» газетата ГӀалгӀай Республице ГӀолла йолча Росссе МВД зарбан болх лелабераша.

ДӀадахача шера, из кхалсаг административни бехктокхаме эзаяр, цу тайпара хӀама цунгара гучадаларах. Укх наькъа цо даь зулам РФ УК 215.3 1 ст чудагӀаш да (хьалха цу тайпара зулам даь хиларах административни бехктокхаме оттаваьча сага шийгара газ дӀахоттар), - аьлар тхоца къамаьл даьчо.

«Къилбаседа Кавказа россеташа» «сага вӀалла зе даргдоаца» гӀулакх юкъедоаккхаш латт

Алов Муса

«Къилбаседа Кавказа россеташа» ГӀалгӀай Республице керча компане болхлошта лаьрхӀа «сага вӀалла зе даргдоаца» болх дӀабахьа Юмалуш кхетаче йир. Сертификаташ долча хьехамчаша - берригача мехка филиалий къахьегам бокъонех болча говзанчаша дийцар энергетикашта, цар болх дӀахьоча хана сага зе даргдоацаш, цар вахар лорадара юкъехувлача кердадарех. «Ингушэнергона» чуйоагӀа а кхален а моттигий 300 болхлочунна хьалха-

даьккхар из.

«Сага вӀалла зе даргдоаца» яха кердадараш балха юкъедаяхаш хиларо таро хулийтаргья, дагадоацаш, балха даькъ тӀа нийслуш дола хьал юстардакка. Цунна чудагӀаш да кхо дакъа: кхерамзле, балха тӀехьа цено лоаттаяр, болхлой хьалаш тоадар.

Кхаь дийнахьа дӀабихьар хьехамчий тоабо цу даькъ тӀа кхетам луш бола болх, цар дӀадихьар говзанч хьехамаш. Иштта ворхӀ «дошо бокъо» юкъеаккхарца дувзденна шоашта ховш дар царна

дӀаделар, балха говзал дӀа-юха эцарца дувзадена, уж дар: хьалхале лелаярах, зулам цадалихта тӀахьожам лоаттабарах, бӀарчча программаш вӀашагӀйохкарах, кхерамзлен лалашо ярах, къахьегам цена хьалаш хилийтарых дола хьал вӀашагӀдолларах, профессионални говзал лакхъярах, болхлошта хьалаш хьахколларах.

Пайда бахьаш дола гӀулакхера ловзараш дӀахьоча юкъя, энергетикаш тоабашта бийкъа бар, бокъонца долаш санна оттадаьча гӀулакхашка гӀолла гучадоахар болхлоша шоай балха юкъе нийслуш

дола кхоачамбоацараш.

Цул совгӀа, болхлой Юмабелар харцдар, нийсадар кхетаде.

«Сага вӀалла зе даргдоаца» вӀашагӀбеллача балха тӀа, керттера терко тӀайохийт сага. Кхерамзлен къахьегам вӀаштӀехьабаккхар из хӀара денна массаболача говзанчаша беш болча балхаца дувзденна хӀама да. Ше деш дар дика кхетадеш саг хилча мара, цох лертгӀа къахьегам хилац», - аьлар «Ингушэнергон» къахьегам тӀахьожам лоаттабеча, кхерамзленах волча кулгалхо-чо Осканаькъан Ислама.

Бахархошка дувц, Юкхессача йоагача цӀилеторгах доалача зуламах

Султиганаькъан Йоакъап

Йоагаш йолаш, Юкхессача цӀилеторго бӀарчча гектараш дийна гаьнаш йоаелгах, дийцар бахархошка лалама гӀулакхех йолча Министертвон болхлоша. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«90% хьунагӀа ювлача цӀерашта бежевар саг ва...», - йоах лаьрхӀа кийчдаьча гойтама фильмо.

Бахархошка кхайка-рал ду: хьунагӀа гаьнаш, буц йолча моттигашка; йоагаш йола цӀилеторгах Юма кхуьса, йийза цӀи хий ЮтӀатехе бокъонца дӀа а йоайийа мара, дӀа ма аха! Йокаенна йоархӀаш летаю во оамал йита бокъал!» - йоах хоамо.

Иштта лоархӀама да, салолаш баьгӀача моттигера еррига нувхаш, шушаш, царех йиса Юакъингаш, юхе ца юташ, дӀаяхьар. Юакъингаша малх чӀоагӀа тӀаоз, цунга хьежжа, гонахьара баьцаш лотаялар кхерам ба. Иштта дола хатар эттача, телефон дӀатоха еза номераш я: 8 (8734) 72-11-50, 8 (800) 100-94-00.

Нувхаш дӀакхувсаш дола доазош эргадоахаш латт лоаман юрташка

Султиганаькъан Йоакъап

Нувхаш дӀакхувсаш дола 13 доазуь тоадаьд; ЖӀайрахьарча, ларамхерча моттигашка. Из хоам «Сердалога» бир мехка кабинно.

«Хьийнача хӀамах яь керда контейнераш оттаяь, бетона ларда тӀа дахчан-аьшка гонахье яь, ханахьа талхаргӀоацаш лак хьекха, уж тоаю болх дӀабихьаб цига. Вай урамаш цена, лостаме латтийта эшаш да из деррига», - йоах хоамо.

Юрташкарча кулгалхоша, лалама хьал лорадараша кхайкарал ду бахархошка, нувхаш контейнерашта юхе Юма увтае, цу гӀулакхаца белгалдараш лорадеш; дӀакхаша из

болх, яхаш.

Иштта хьалхадоккх, вахаре совьянна нувхашча-

ра йокхий хӀамаш, къоастаяь, дӀакхувса езилга. Вай масане цьа барт болаш дӀабахьа

безаш болх ба из, иштта мара лоралургдац вайна гонахьара лалам!

«ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ» ПРАВИТЕЛЬСТВА РИ ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ +7 (8734) 55-11-57, ЕДИНЬИЙ ТЕЛЕФОН СЛУЖБЫ СПАСЕНИЯ 112

сердало

Главный редактор: Курскиева Х.А.

Адрес Правительства РИ: 360001, г. Магас, пр. И. Зякикова, 12.

Адрес редакции и издателя: Республика Ингушетия, 386101, г. Назрань, Тер. Центральный округ пр. И.Базоркина, 60. Тел.: 8 (8734) 77-11-84. Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована Управлением Росохранкультуры по ЮФО. Рег. номер ПИ № ФС 10-6526 от 5 марта 2007 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены в компьютерном центре издательства газеты «Сердало».

Время подписания номера по графику в печать: 5 июня 2024 г. Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не совпадать с позицией редакции. При перепечатке ссылка на газету обязательна. Письма, рукописи, фотографии, рисунки не рецензируются и не возвращаются. Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве «Южный регион», с готовых диапозитивов. Адрес: 357600, Ставропольский край, г. Ессентуки, ул. Никольская, 5. Заказ № 1435 Тираж: 2000 экз.

Евразен V ловзарашка белгалбаылар вай спортсменаш

Гаьгенаькъан Марина

Тайп-тайпара латара хьисапаш долча Евразен ловзарашка дикача оагТорахьара шоаш бовзийта аьттув баылар вай спортсмений. Ловзараш дІадихьар Уфе. Из хоам «Сердалога» бир спор-та гІулакхех йолча министрствон зарбан болх лелабеча ГІаппархой Аишас.

«6000 совгІа спортсмен гулвенна хиннача яхьашка, вай республика йовзйи-таш хилар «Килар» яхача спортклуба доакъашхой. Кьоастой Джабраила кийч-баьча Гаьгенаькъан Килара, Іелжаркъанакъан Рамзана, Гаьгенаькъан Рамзана, Іелжаркъанакъан Исмаїала дошо майдилгаш яьхар вай республиканна», - йоах хоамо.

Бераш лорадара денна хетаяь, волейболах яхь дІайихьар вай мехка

Гаьгенаькъан Марина

Бераш лорадара Ди, эггара лоархІамега дола цІай да берий дегашта. Цу денна хетаяь, йиІигашта

юкьера волейболах йола яхь дІайихьар Яндаре. Из хоам «Сердалога» бир цу гІулакха хьалхалаттараша.

«Тайп-тайпарча мотти-

гашкара бархІ тоаба гулийр кьовсамаша. Яхьаша дог ураотгадаь, ловзара чам чуболлийта дар бераш», - дийцар «Берала наькъаш» яхача проектацара моттигера болх

лелабеча Колой Саїда. ХьатІадоагІаца цІайца чоагІа дика тарлуш хиннача яхь дегаш гІоздаьха яр йиІигаш.

ГОВЬЯВЛЕНИЯ

Утерянный аттестат, выданный СОШ №3 г. Назрани в 2002 г. на имя Албогачиева Магомедбашира Асланбековича, считать действительным.

Утерянный аттестат серии Б №6540841, выданный СИШ №2 с. п. Сурхахи в 2003 г. на имя Евкурова Ислама Лахановича, считать действительным.

Утерянный аттестат серии А №5819339, выданный СОШ №3 с. п. Яндаре в 2000 г. на имя Кодзоевой Надии Ахмедовны, считать действительным.

Утерянный аттестат за 9 классов, выданный в 2019 г.; 11 классов, выданный в 2021 г. СОШ №2 с. п. Троицкое на имя Цороева Ислама Муратовича, считать действительными.

Коазой Мадина

ГІалгІайчен ялх тхэквондисто дакьа лаьцар Селашкахьа дІахьош хиннача Халкъашта юкьерча тхэквондох йолча яхьашка, цар яьхар тайп-тайпара майдилгаш, яхаш, дийцар «Сердало» газетата ГІалгІай Республикан физически культуран, спорта Министерствон зарбан болх лелабеша.

«Джафаров Мухьмада цІерагІа спортивни ишколе дІахьош хиннача яхьашка, 8 моттигера венача 450 спортсмена гойтар латара говзал. Вай вІашагІтехача тоабанна чубоагІаш бар дикагІа бола спортсменаш.

Лакхарча лагІа тІа эттар

Циздой Мансур (41 кг), Муталанаькъан Іаддал-Малик (33 кг), Мержой Іаддал-Малик

(41 кг). Тебой Мухьмада (32 кг) дотув даьккхар. КхоалагІа моттиг яьккхар

Кьамурзой Іийсас (55 кг), Хидиранаькъан Абукара (53 кг)», - йоах хоамо.

Вай латархоша дакьа лаьцар, нохчашкахьа дІайихьача мехкашта юкьерча яхьашка

Гаьгенаькъан Марина

ГІалгІайче дика йовзаш йола «Ади Ахьмад» яха спортивни клуб юха а теркама юкье яр. Эллиной-румий латархой дика дакьа лоацаш хилар йийллача халкъашта юкьерча яхье. Укх деношка из дІайихьар

Нохчий Республике, яхаш, дийцар «Сердало» газетата ГІалгІай Республикан спортивни латара Федераци зарбан болх лелабеша.

Сийлен совгІаташца цІавера клубе Юмалуш вола кьона ши спортсмен.

ХамзиевІар Сайфудин (38 кг), котваьннарг лаьрхІар цу яхьашка. Дото совгІат делар Оздой Салавата», - йоах хоамо.

Белгалду, ГІой тІа яхача юрта дІахьош хиннача яхьашка бахарий тренер вар Іарапханаькъан Ислам.

